

36. заседание

Срѣда, 20 февруарий 1924 г.

(Открыто отъ подпредседателя д-ръ Б. Вазовъ, въ 15 ч. 30 м.)

Председателствуващъ д-ръ Б. Вазовъ: (Звъни) Моля г. секретаря да пръвѣри по списъка присѣтствуващитѣ г. г. народни представители.

Секретарь И. Хрелопановъ (д. ст): (Прочита списъка) Отъ заседанието сж отсъствуваха следнитѣ народни представители: Атанасовъ Никола, Батоловъ Константинъ, Беровъ Добри, Бояджиевъ Хасанъ-ефенди, Буровъ Атанасъ, Бѣлковъ Петъръ, Георгиевъ Додю, Грозевъ Иванъ, Дамяновъ Владимиръ, Домузчиевъ Василь, Донсузовъ Михаилъ, Кабакчиевъ Христо, Казасовъ Димо, Кандушковъ Димитъръ, Ковачевъ Иванъ, Лулчевъ Коста, Лѣкарски Иванъ, Лячевъ Андрей, Маждраковъ Тодоръ, Мариновъ Владиславъ, Марковъ Никола, Марулевъ Йосифъ, Милашовъ д-ръ Кънчо, Милковски Александъръ, Минковъ Атанасъ, Минковъ Миланъ, Михайловъ Христо, Мушановъ Никола, Найденовъ Петко, Начевъ Владимиръ, Недѣлковъ Лачо, Нейчевъ Адамъ, Николовъ Върбанъ, п. Николовъ Маринъ, Парасковъ Василь, Пастуховъ Кръсто, Петровъ Иванъ, Пехливанковъ Костадинъ, Поповъ Георги, Поповъ Проданъ, Пупешковъ Цветанъ, Робевъ Йосифъ, Славовъ Крумъ, Стефановъ Велико, Стефановъ Петъръ, Стояновъ Станчо, Страшимировъ Тодоръ, Теодоровъ Теодоръ, Терзиевъ Иванъ, Тотковъ Бончо, Тършиновъ Петко, Храмовъ Методи, Чолаковъ Стефанъ, Шивачевъ Георги и Юртовъ Георги).

Председателствуващъ д-ръ Б. Вазовъ: (Звъни) Отъ 247 души народни представители отсъствуватъ 108. Понеже има повече отъ необходимото число присѣтствуващи, отварямъ заседанието.

Съобщавамъ на г. г. народнитѣ представители за сведѣние, че председателството е разпошило отпущекъ на следнитѣ г. г. народни представители:

- На г. Христо Пухевъ — 3 дни;
- На г. Христо Михайловъ — 4 дни;
- На г. Йорданъ Гроздановъ — 5 дни;
- На г. Иванъ Лѣкарски — 4 дни;
- На г. Йосифъ Марулевъ — 1 денъ;
- На г. Александъръ Милковски — 2 дни;
- На г. Додю Георгиевъ — 3 дни;
- На г. Георги Юртовъ — 5 дни;
- На г. Георги Шивачевъ — 4 дни;
- На г. Владимиръ Начевъ — 5 дни;
- На г. Коста Лулчевъ — 4 дни;
- На г. Тодоръ Страшимировъ — 4 дни;
- На г. Пендо Стойчевъ — 10 дни.

Съобщавамъ на г. г. народнитѣ представители, че отъ Министерството на финанситѣ сж постъпили:

Законопроектъ за търговията съ външни платещани средства (депозит и банжоти);

Законопроектъ за измѣнение и допълнение на закона за штечния кредитъ при Българската народна банка;

Предложение за освобождение безъ мито и безъ всѣкакви други налози, такси и бери параконитѣ на Българското търговско параходно дружество въ Варна: „Борисъ“, „България“, „Варна“, „София“, „Кирилъ“, и „Царь Фердинандъ“;

Законопроектъ за измѣнение и допълнение на закона за данъка върху общия доходъ.

Тѣзи законопроекти, г. г. народни представители, ще ви бждатъ раздадени, следъ което ще се поставятъ на дневенъ редъ.

Постъпило е питане отъ народнитѣ представители г. Никола Тарашмановъ и г. Хараламби Стояновъ къмъ г. министра на вътрешнитѣ работи и народното здраве. Това питане се отнася до вчерашната случка съ анархиститѣ,

Препишъ отъ това питане ще се изпрати на г. министра, който ще отговори въ следующето заседание.

Г. Министерствъта на вътрешнитѣ работи ще отговори на питането на народния представител г. Косовски.

Г. Косовски! Желаете ли да развиеете Вашето питане?

Г. Косовски (з): Да.

Председателствуващъ д-ръ Б. Вазовъ: Има думата г. Косовски, за да развиее питането си.

Г. Косовски (з): (Отъ трибуната) Г. г. народни представители! Отправилъ съмъ къмъ г. министра на вътрешнитѣ работи и народното здраве питане по следнитѣ случаи, станали въ Видинско. На 6 януарий т. г. по представенъ списъкъ отъ Министерството на вътрешнитѣ работи видинскитѣ полицейски власти сж арестували гражданитѣ Иванъ х. Йончевъ, бившъ началникъ на окръжното трудово бюро въ гр. Видинъ, току що назначенъ преди 9 юний, Ванко Петровъ, бившъ околийски началникъ въ гр. Видинъ, Костадинъ Ковачевъ, бившъ народенъ представител, Петъръ Грънчаровъ, запалчия отъ гр. Видинъ, Флоро Дръндловъ и Сава Попалановъ отъ с. Ново-село, Видинско, Радославъ Поповъ отъ с. Гърция, Видинско, Данко Ивановъ отъ гр. Кула и Вѣко Цанковъ отъ с. Голъманово, Кулска околия. Направенъ е билъ щателенъ обискъ на тѣхъ лично — кой където е билъ заловенъ — и въ тѣхнитѣ къщи, който обискъ въ резултатъ не е далъ нищо, отъ което може да се заключи, че тѣзи хора сж въ нѣщо компрометирани предъ властѣта. Отъ Кула сж били изпратени въ Видински полицейски участъкъ подъ усилена стража Данко Ивановъ и Вѣко Цанковъ, безъ да имъ се даде възможность да си взематъ пари и дрехи, а сж били грабнати отъ улицата, за да бждатъ изпратени на дълтъ пътъ безъ средства, безъ горни дрехи, въ една люта зима. Закарватъ ги всички въ Видинъ и ги затварятъ въ участъка. Презъ ноцта на Костадинъ Ковачевъ, бившъ народенъ представител, е билъ нанесенъ побой; освидетелствуванъ е отъ лѣкаръ и притежсава за това медицинско свидетелство. Въ медицинското свидетелство се казва, че побоятъ сж били нанесени съ твърдо тѣло оръжие и че могатъ да оздравеятъ най-малко въ разстояние на 10 дни. На следния денъ, 7 януарий вечерта, всички тѣзи хора биватъ докарани въ Обществена безопасность въ София, а следъ 3—4 дни тѣ биватъ изпратени въ новитѣ земи...

Нѣкой отъ сговориститѣ: За агитатори!

Г. Косовски (з): ... не на едно мѣсто, а въ различни пунктове: Кърджали, Петричъ, Даръ-Дере, Певрокопъ, Ортакьой, Панамакль и другаде. Следъ това се получили известие отъ с. Бръгово, че отъ тамъ е взетъ учителъ Петъръ Ранчевъ, също по такъвъ редъ, и е изпратенъ въ новитѣ земи — точно къде, въ кой пунктъ, не знаа, защото още агѣмаме сведения отъ него.

Вследствие на това, азъ съмъ направилъ до г. министра на вътрешнитѣ работи питане да отговори: известно ли му е това, което азъ изложихъ тукъ предъ г. г. народнитѣ представители или не; какви сж престѣпнитѣ деяния, извършени отъ казанитѣ десетъ лица, за да се приложатъ спрѣмо тѣхъ такива наказателни мѣрки, каквито сж приложени, и на кой законъ почиватъ тѣзи наказателни мѣрки; побоятъ въ участъка и особено последната мѣрка — изпращането въ новитѣ земи, което не е интернирано, споредъ закона, а е заточение — едно наказание, което не е предвидено въ никой отъ цѣлитѣ закони, едно наказание, което се практикуваше пѣкога въ царска Русия когато гражданѣ се изпращаха въ Сибиръ на заточение.

Д. Митовъ (д. ст): Въ дружбашико време не се ли шрактикуваше? Къде б'ше тогава да протестираш? Въне треп'хте хората по улицата, биехте ги съ цепеници. Това, което приказвате, е срамота. Въне кощунствувате!

Г. Косовски (з): Това е изпращане въ Диаръ-Бекиръ.

Д. Митовъ (д. ст): Какъ не Ви е срамъ!

Г. Косовски (з): Питамъ и искамъ да знамъ: в'лпето управление дали е направило една крачка напредъ или връща държавната кола половинъ в'къ назадъ, както б' въ турско време, когато се изпращаха българи въ Диаръ-Бекиръ?

Д. Митовъ (д. ст): Какво питате? Питайте он'зи, които биеха въ ваше време. Съ т'хъ се справете, а не се обръщайте къмъ насъ. Не Ви е срамъ!

Г. Косовски (з): Крачка напредъ ли сте отишли или половина в'къ назадъ — туй питамъ азъ.

Председателствуващъ д-ръ Б. Вазовъ: Г. Косовски! Моля, запазете спокойствие и ум'реностъ въ речта си.

Г. Косовски (з): Азъ съмъ достатъчно ум'ренъ, г. председателю.

Д. Митовъ (д. ст): Кошунствувате съ търпението на народнит' представители! Въне треп'хте народа, а сега разправяте, че сега станало това и онова!

Г. Косовски (з): Питамъ: (Чете) „Какви м'рки е взелъ г. министърътъ на вътрешнит' работи къмъ полицейскит' органи, които сж напесни побой въ полицейския участъкъ на бившия народенъ представителъ г. Костадинъ Ковачевъ?“

Вториятъ пунктъ отъ моето питане се отнася за г. Тодоръ И. Начевъ, отъ с. Мусачево, Софийско. На 15 януарий този чов'къ е билъ извиканъ въ общинското управление ...

А. Урумовъ (д. с): Недостоенъ си да се качвашъ на трибуната!

Г. Косовски (з): ... и отъ тамъ изпратенъ въ Новоселския полицейски участъкъ. Тамъ презъ нощта н'колко пъти му е било шанасяно жестокъ побой, като предварително е билъ накаранъ да се събл'че по риза. Този побой е продължилъ, докато волениятъ бичъ се е сжскалъ.

И. Симеоновъ (д. ст): Невъзможно е — волски бичъ не може да се сжска. (Общъ см'хъл).

Г. Косовски (з): Този побой е нанесенъ отъ старшия стражаръ Т. Алексковъ. Сл'щата нощъ къмъ 12 ч. Тодоръ И. Начевъ е билъ повиканъ отъ полицейския пристава, при когото той е билъ залесенъ, защото не е могълъ да ходи, и полицейскит' пристава отъ своя страна му е нанесалъ побой и го е заставилъ да подпише петъ точки, които гласятъ: (Чете) „Първо, никога да не б'да, да не мисля и да не се наричамъ „дружбаши“; второ, никога да не получавамъ, нито чета или разпространявамъ „дружбаши“ вестници; трето, никога да не отивамъ на „дружбашико“ събрание; четвърто, никога да не п'я „дружбаши п'сни“ и т. н. (Глъчка) Най-сетне двама стражари сж се явили, взели сж му горната дреха и сж го оставили въ ареста съ стропени прозорци да пренощува.

Това е моето питане, което отправихъ къмъ г. министра на вътрешнит' работи, и ще моля да ми отговори на т'зи три пункта:

1. Известни ли му сж горсизложенит' факти;
2. Какви сж престъпнит' деяния на лицата, изпратени въ вивит' земи и
3. На кой законъ почиватъ т'зи наказания?

Председателствуващъ д-ръ Б. Вазовъ: Има думата г. министърътъ на вътрешнит' работи.

Министъръ И. Русевъ: Г. г. народни представители! По първото питане — за изваждането на н'колко граждани отъ Видинския окръгъ — имамъ да отговоря, че това не само ми е известно, но е запов'дано отъ мене, следъ като взехъ съгласието на всички мои другари отъ кабинета. Причинит' сж следнит': има безспорни доказател-

ства, че тия господа сж въ свързка съ водачит' на дружбашиката емиграция отъбъдъ границата, емиграция, за която има безспорни данни, че подготвя почва — особено въ пограничните окръжи — да може съ помощта на он'зи хора, които ще увл'че за своит' цели, да повтори печалнит' септемврийски събития. За да не се даде възможностъ да се създаде тази почва, т'зи граждани, които сж били начало на своит' села и които сж водили тайна агитация, за да вербуватъ съмишленици, сж извадени отъ този край, за да се омислятъ т'зи м'ста.

Побойна не е имало. Това сж красни думи, за да се усили питането, както сж и думит', че отъ Кула до Видинъ п'къ си господств' е билъ воденъ подъ „голъма“ стража. Воденъ е билъ подъ стража.

А. Урумовъ (д. ст): По-добре е било, за да не го изядатъ вълцит'.
Министъръ И. Русевъ: Единъ отъ емигрантит' дружбаши, които се намиратъ отатъкъ границата и който е въ свързка съ т'зи господа, носи името Косовски. Не зная дали е едноименитъ съ г. Косовски, или има н'какво родство.

Г. Косовски (з): Не, това е случайно съвпадение.

Министъръ И. Русевъ: Дали г. Косовски не знае, защото се посятъ упорити слухове, какво г. Оббовъ е дохождалъ до с. Бръгово? Ако знае нека каже.

Г. Косовски (з): Ако знаехъ, щ'хъ да Ви кажа, г. министре.

Министъръ И. Русевъ: По второто питане. Действително, г. Тодоръ Ивановъ Начевъ, отъ с. Мусачево, Софийско, е билъ извиканъ въ полицейския участъкъ и изпратенъ въ затвора, където е и сега, вследствие на искането на първия следователъ, съ предписание № 103 отъ 12 януарий т. г., при Софийския окръженъ съдъ. Съ това предписание се иска да б'де заловенъ и доведенъ подъ стража.

И за да ви опиша какъвъ е този господинъ, за който г. Косовски не застъпва, азъ ще злоупотребя малко съ времето ви, за да ви прочета списъка на престъпленията, направени отъ този господинъ, защото т' сж толкова много, че не мога да ги запяна.

С. Василевъ (д. ст): Само че да не изл'зае, че е дружбаши!

Министъръ И. Русевъ: (Чете) „Г. Тодоръ Ивановъ Начевъ, отъ с. Мусачево, Софийско, въ качеството си на бившия секретаръ-бирникъ отъ 21 мартъ 1922 г. до 19 юний 1923 г., т. е. за около една година, е злоупотр'билъ събираниет' съ потъ отъ селянит' общински пари на сума 67.211-64 л., съпроводно съ фалшификации на документи“ — за което има ревизионенъ актъ.

И. Симеоновъ (д. ст): Що ти тр'бваше да запитвашъ бе, г. Косовски?

Министъръ И. Русевъ: Ето и други отъ престъпленията, по редъ. (Чете) „По квитанция № 2 отъ 21 юний 1922 г., т. е. за третия месецъ отъ встъпването му въ длъжностъ, е получилъ 11.254-40 л., а въ кочанит' записалъ сумата 5.264-40 л., т. е. съ 6.000 л. по-малко.

„Второ. По квитанция № № 41 и 46 записалъ въ по-малко 2.000 л.

„Трето. Квитанция № 43 фалшива — вм'сто получени общински налози 10.530 л., показани приходи отъ 2% за продажбата на имоти, като вписва въ квитанцията № 64 сума въ по-малко 2.000 л.

„Четвърто. Съ квитанция № № 88 и 171 правилъ комбинация и вм'сто 20.860 л. записалъ сумата 8.430 л., т. е. съ 12.430 л. по-малко.

„Пето. Прибиралъ пари и отменалъ въ облагателнит' списъци номерата на фиктивни квитанции“ — номерата се изреждатъ.

„Шесто. Издавалъ б'ли разписки, а не кочани.

„Седмо. Издавалъ плателни запов'ди за заплатата, но парит' не раздавалъ.

„Осмо. По протоколи № № 16 и 17 събралъ 4.680 л. за раздаване. Дворича, т' в'рв'зълъ квитанции, а издалъ удостоверения“ — номера т'я и т'я — „оземиснит' зина се спадали съ потариални актове и други подобни“. И по т'хъ е злоупотр'билъ суми.

Тръбна да ви кажа, че този г. Начевъ, който сега говори за редъ и законностъ, е написалъ въ в. „Шопска пробуда“ една статия, съ която се възмущава отъ сегашнитѣ поредки, които по му се харесвали, и извълчелъ отъ тази статия съ дали материялъ за питането на г. Косовски.

По-нататъкъ: (Чете) „Върху неговата (на Тодоръ Ив. Начевъ) съвестъ лежатъ още следнитѣ прегрѣшения:

„1. Сжщиятъ, който сега говори за „редъ“ и „законностъ“, при миналния земеделски режимъ е тормозилъ населението и се е закалвалъ, че ще „доли и обси“ противницитѣ си, въ сжщото време е грабилъ и съ крадещитѣ гари е ходилъ въ Прага заедно съ Георги Дамяновъ и други да представяватъ българския народъ предъ външния свѣтъ; (Смѣхъ вортѣдъ сговориститѣ)

„2. Съ присѣда № 304 отъ 29 септември 1922 г. е осъжданъ отъ Софийския полемни воененъ сждъ за напушане поста си;

„3. Запалшвалъ съ револверъ Илия Колчевъ отъ селото си, за което има дѣло;

„4. Билъ се е съ пагараула Недѣлко Колчевъ Свобеловъ, за което има дѣло;

„5. Съ револверъ и запалшване искалъ насипа дъщерята на Иванъ Вълчановъ, за което ималъ преписка;“...

Г. Чернооковъ (с. д.): Значи и отъ тѣхния запаятъ е разбиралъ!

Министъръ И. Русевъ: . . . „6. Съ револверъ въ ржка е вършилъ неморални работи съ Симеонка Манолова, вдовица, дошла по работа въ общинската канцелария; — азъ съзнавамъ, г. г. народни представители, че това е злоупотребиление съ сжщото въ време, но позволете ми да обрисувамъ по-добре портрета на протажето на г. Косовски.

„7. Запалшвалъ е на 9 юний съ застрелванъ Юрданъ Манчевъ, но Курто Начевъ и Златко Георгиевъ възпрепятствували;

„8. Говори се, че сжщиятъ е заявилъ, какво следъ излизането отъ затвора, щѣлъ да извърши лѣкши работи и избѣга въ Сърбия“.

Най-после, като вънецъ на всичко, трѣбва да добавя, че той е дошелъ до тамъ, че е стрелялъ върху майка си, която пешастинца и сега носи куршума отъ тази стрелба. Азъ не се удивлявамъ отъ това, че г. Косовски го е взелъ подъ своето покровителство; даже азъ предполагамъ, че ако днесъ г. Косовски би билъ, както по-рано, главенъ секретаръ въ Министерството на вътрешнитѣ работи, г. Начевъ щѣше да получи въроятно единъ голѣмъ постъ; както въждате, той има всичкитѣ качества на единъ държавенъ служителъ въ дружбашко време! (Ржкоплѣскания отъ сговориститѣ)

Председателствуващъ д-ръ Б. Вазовъ: Доволни ли сте, г. Косовски, отъ отговора на г. министра?

Г. Косовски (з): (Отъ трибуната) Г. г. народни представители! Следъ отговора на г. министра, дължа да кажа дали съмъ доволенъ или не отъ него. (Глътка)

Председателствуващъ д-ръ Б. Вазовъ: (Звъни) Моля, тишина, г-да!

Г. Косовски (з): Г. г. народни представители! Относно твърдението на г. министра, че лицата сж изпратени въ новитѣ земи загуй, защото били въ връзка съ емиграцията, и че това е станало по решение на всички г. г. министри, азъ си позволявамъ да кажа, че както г. министърътъ на вътрешнитѣ работи, така и неговитѣ другари сж въведени въ заблуждение, защото всичкитѣ тѣзи лица сж познати твърде добре не само на мене, но и на всички опии между васъ, които сж отъ Видинско или отъ Видинъ.

Д. Митовъ (д. сг): По тѣзи работи, които г. министърътъ на вътрешнитѣ работи прочете, нали?

Г. Косовски (з): Сведенията, съ които разполага г. министърътъ на вътрешнитѣ работи, въроятно ще сж отъ онова писмо, за което ми каза едно длъжностно лице, замалко високъ постъ, че е добито по следния начинъ: изпраца се такъ агентъ, който минава въ Сърбия, срѣща се съ д-ръ Косовски, името на когото преди малко помена г. министърътъ, представя се тамъ за земеделецъ, за човѣкъ, който страда отъ днешната властъ тужъ, и пита: „Какво правите тужъ, готови ли сте, пласъ тамъ или преследватъ и страдате“.

Министъръ И. Русевъ: За какво е лигата „дали сж готови“?

Г. Косовски (з): Но знамъ. Питали ги е какво правятъ, що правятъ.

Министъръ И. Русевъ: Моля. Азъ се задарямъ за Вашитѣ думи „готови ли сж“ — обяснете, за какво да сж били готови?

Г. Косовски (з): Не знамъ за какво да бъдатъ готови — това сж думи, казани отъ вашия овръженъ управителъ въ Видинъ. Това по искахъ да го кажа, обаче принуденъ съмъ сега да го кажа, за да не мислите, че азъ действувамъ недобросъвестно.

Отъ сговориститѣ: А-а-а! Въе действувате много съвестно!

Г. Косовски (з): И д-ръ Косовски дава едно писмо на този агентъ. Последниятъ се връща въ България и донася писмото въ ржцетѣ на властта. Въ това писмо, както ми се каза, е било писано: „Писахме ви преди месецъ, по нѣмаме никакъвъ отговоръ. Защо не ни отговорите?“ Върху какво е писано, що е писано — азъ не знамъ. Но онова, което се констатира отъ това писмо, то е, че е имало едно писмо по-рано, на което не е дадено никакъвъ отговоръ. Следователно, предположението, което може да се извади отъ това единично доказателство, което се намира въ ржцетѣ на г. министра, е, че или писмото не е дошло до адресанта, или, ако е дошло, хората, до които е било адресирано, сж намърли за ненужно да отговарятъ и да се занимаватъ съ таква работи.

Вториятъ случай. Обяснира се Костадинъ Ковачевъ, народенъ представителъ, взематъ му се книжа на застрахователното дружество „Земледлецъ“, повѣрватъ се на единъ агентъ, този агентъ отива въ Кула, представя се за човѣкъ на Земледелския съюзъ, свиква неколко членове отъ дружбата тамъ, иска да ги подведе, като имъ казва: „Азъ съмъ пратенъ отъ Петковъ и Петрини тужъ да стегнемъ дружбитѣ, за да правимъ бунтове и революции“, като е искалъ да установи, че е сдружение земеделецъ, съ документитѣ, взети отъ Ковачевъ при единъ обикъ, обаче това му е било отказано, заявено му е било, че тѣ не се занимаватъ съ тия работи и че организацията е логална.

Председателствуващъ д-ръ Б. Вазовъ: Г. Косовски! Кажете само дали сте доволенъ отъ отговора на г. министра или не?

Г. Косовски (з): Тѣзи сж даннитѣ, въроятно, съ които разполага властта.

Председателствуващъ д-ръ Б. Вазовъ: Стига вече, изтете Ви времето, г. Косовски — нѣма какво повече да говорите.

Г. Косовски (з): Но азъ мисля, че трѣбва да се спре изпрацането на хора въ новитѣ земи, защото това ще сжсе и последната връзка между насъ и македонския народъ.

Председателствуващъ д-ръ Б. Вазовъ: Азъ Ви дадохъ думата да кажете, дали сте доволенъ отъ отговора на г. министра или не.

Г. Косовски (з): Заявявамъ, че не съмъ доволенъ отъ отговора на г. министра и обръщамъ питането въ залитване. (Възривения отъ сговориститѣ) Азъ протестирамъ за побойбата въ участъка. Може Тодоръ Ивановъ Начевъ да бжде престжшикъ, но за него трѣбва да има сждъ и присѣда, а не да се бие въ участъка.

Председателствуващъ д-ръ Б. Вазовъ: Има думата г. министърътъ на общественитѣ сгради, пжтищата и благоустройството.

Министъръ Я. Стоенчевъ: Г. г. народни представители! Прави ми впечатление, че г. Косовски злоупотрѣблява съ даннитѣ, които му сж дадени и които изпачава за свои цели. Азъ обиколихъ въ Видинския окръгъ селата, за които се говори и отъ които села сж лицата, които сж наптерирани. Въ моята обиколка навсѣгжде въ селата срещнахъ голѣмо задоволство отъ тази мѣрка, защото убеждението у селянитѣ е — и сѣранитѣ доказателства установяватъ това — че тѣзи хора сж били въ връзка съ

хората отгатъкъ въ Сърбия, като сж поощрявали и под-
държавали своитѣ хора да подготвят въ България пѣващо
движение, та презъ мартъ месецъ да действуватъ и да
направятъ бунтове. Смущението въ населението отъ Ви-
динския край и въ Берковско е голѣмо. Резултатътъ на
тия писма е малце. Нѣколко дни следъ тѣхното интерви-
ране, двама или трима души, които сж били въ връзка
съ тѣзи, които сж интервирани, хора близки на г. Петковъ
и на г. Петрини, . . .

П. Петковъ (з): Дайте доказателства.

Министъръ Я Стоенчевъ: Мълчи, защото трѣбва да по-
лучишъ своето! Азъ ще го докажа и ще трѣбва да си взе-
мешъ думитѣ назадъ.

Н. Петрини (з): Много пища се заявяватъ отъ тамъ
(Сочи министерската маса), но не се доказватъ. Съжаля-
ваме, че отъ тия мѣста само се заявява, но не се доказва.

Председателствуващъ д-ръ Б. Вазовъ: (Звъни) Моля,
седнето на мѣстото си, г. Петрини, не прекъсвайте.

Министъръ Я. Стоенчевъ: . . . биватъ преосѣщани отъ
двама войници, които си патуватъ съвършено мирно, и ги
питатъ: „Кои сте вие?“ Единиятъ казва: „Ей сега ще ти
кажа“, изважда револвера и убива войника на мѣсто. Това
сж тѣхни хора, които чрезъ дружбашка-чиновникъ въ по-
щенската станица въ селото подъ Кула — забравихъ му
името — успѣватъ да се промъкнатъ и да избѣгатъ. На-
строението въ Берковския край е таково, г-да, че хората въ
Вършецъ не смѣятъ да спятъ съ запалени лампи и ги е
страхъ да спятъ въ първия етажъ на къщитѣ си.

Н. Петрини (з): Страхъ ми е да не ги изколятъ.

Министъръ Я. Стоенчевъ: Вие тамъ най-малко имате
право да казвате това, защото сте много калепъ. Дрѣжте
си устата и внимавайте какво правите. Хората спятъ на
втория етажъ, като затуватъ прозорцитѣ си съ одеяла, за
да не се вижда свѣтлината, тѣй като редовно получаватъ
отъ дружбашнитѣ отгатъкъ и отъ дружбашнитѣ въ Вър-
шецъ, които ни има, заплашваня, че ще изколятъ буржо-
азията и че щомъ дойде пролѣтъ ще направятъ това.
Всичко това създава, г. г. народни представители, едно
голѣмо смущение въ онзи край, и българското правител-
ство има дългъ да го усуюкои, за да се отстранятъ отъ
възможни недоразумения, които могатъ да иматъ и другъ
характеръ, не само вътрешенъ. Азъ смѣтамъ, че г. Ко-
совски знае точно какъ е работата отъ окръжния управ-
ителъ въ Видинъ, който и на мене разправи, че действи-
телно детективи и агенти на обществената безопасностъ
сж се добрали до тѣзи сведения, но не само по този пжтъ,
който разправи г. Косовски, но и по други пжтища; до-
брали сж се до положителни данни за връзкитѣ на тия
хора съ дружбашнитѣ отгатъкъ въ Сърбия и затова трѣб-
вало да бъдатъ отстранени отъ тамъ. Дотогава, докогато
дружбашнитѣ желаятъ да поддържатъ тия връзки съ не-
обхашитѣ въ Сърбия, да поддържатъ този страхъ и това
настроение у населението въ онзи мѣста покрай гради-
цата, азъ смѣтамъ, че дългъ на всѣко правителство е да
отстранява съмнителнитѣ лица, за да може да въдвори из-
весно спокойствие. При тия данни, г. г. народни предста-
вители, пренесете какви сж целитѣ, които преследва г. Ко-
совски съ своето питане. (Ржкопѣскания отъ стовори-
ститѣ)

Г. Косовски (з): Вие хора сте изпратили на заточение.

Председателствуващъ д-ръ Б. Вазовъ: Г. министърътъ
на търговията, промишлеността и труда ще отговори на
питането на г. д-ръ Караджовъ.

Г. Караджовъ тукъ ли е?

Обаждатъ се: Не.

Председателствуващъ д-ръ Б. Вазовъ: Трѣбва да съ-
обща на Събранието, че азъ съобщихъ на г. д-ръ Карад-
жовъ, че ще се отговори на неговото питане.

Министъръ Ц. Бобошевски: Азъ бихъ желалъ и той да
присъствува.

Председателствуващъ д-ръ Б. Вазовъ: Не е необходимо,
г. министре, Моля, отговорете.

Министъръ Ц. Бобошевски: Поповскиятъ народенъ пред-
ставителъ г. д-ръ Караджовъ ми е отпратилъ следното
питане:

1. Известно ли ми е, че въ мина „Перникъ“ има открити
лати около 300 вагона ваглища, за което се говорило упо-
рито изъ града;

2. Вѣрно ли е, че интендантътъ на храната при зѣ-
щата мина е билъ уволненъ за констатирани нарушения и

3. Вѣрно ли е, че управлението на мина „Перникъ“ е
влѣзло въ пазарлъци съ сѣрби за доставка на 60.000 кг
масъ по стопански начинъ, не съгласно закона за бюджета,
отчетността и предприятията, и че тази масъ не е била
необходима за консомацията на мина „Перникъ“ за една
година, а това количество могло да задоволи нуждитѣ на
мината цѣли три години, и какви мѣрки сме вземали за
предотвратяването на тия злоупотребления?

По първия въпросъ има да заява на почтаемото На-
родно събрание следното. Преди около единъ месецъ до
мене дойдоха слухове, че нѣколко отъ дружбашнитѣ коо-
перации въ София, основани презъ дружбашко време, а
именно „Вжгленъ“, „Перникъ“, „Жошѣвица“ и „Вѣн
брѣгъ“ — сжщитѣ тѣзи кооперации, за които така въз-
востно се застъпва идеологътъ на дружбашнитѣ коопера-
ции, г. заитвачътъ — получавали въ по-голѣмо количество
ваглища отъ това, което другитѣ кооперации получавали,
и че най-доброкачествени ваглища. Това ми се съобща отъ
единъ журналистъ. Въ последствие ми се дадоха указъ-
ния и отъ други мѣста и азъ тутакъ наредихъ до дире-
ктора на мина „Перникъ“ да направи едно щателно раз-
следване, като му посочихъ известни лица отъ експеди-
цията и счетоводството, които се примѣсваха по тѣзи до-
писания. Нѣколко дни следъ това азъ лично отидохъ тамъ
съ нѣколко народни представители, около петъ души, и
следъ като свършихъ другата работа, за която бѣхъ оти-
шилъ, повикахъ експедицоритѣ въ присъствието на цѣлия
персоналъ и имъ обяснихъ, че таква слухове се носятъ,
че това е срамно за честта на управлението и ще бѣда
неумолимъ стрѣмо всѣки единъ, който си позволи да
втръпи каквото и да било нарушение. И дадохъ нареждане
да се следятъ, като съобщихме и въ обществената безо-
пасностъ да се следи, кои получаватъ на гарата кюморъ,
какви качества и какво количество. Дойдоха при мене
двама души отъ агентитѣ на обществената безопасностъ,
да ми кажатъ, че тѣ се натъкнали на нѣкои особѣтели
данни за виновността на нѣкой бившъ желѣзничаръ, сега
комисонеръ, Портакъ Табаковъ. Казахъ имъ: „Веднага
ще се отпратятъ за мина „Перникъ“ и ще направите ва-
шитѣ разследвания“, като дадохъ нареждания да имъ
се дадатъ всички улеснения при издирването на тия не-
редовности. Подиръ нѣколко дни получихъ анонимни съ-
общения съ номера на вагона за сжщия този Портакъ Та-
баковъ, които препроводихъ при падилъ въ Обществе-
ната безопасностъ. И последната действително се натък-
нала на известни нередовности, че имало липса на нѣ-
колко вагона само, а не както се твърди въ това питане —
едно несъосложно число — 300 вагона, други казватъ
400, а нѣкои казватъ 600 вагона. Споредъ щателнитѣ
справки, които се направиха отъ счетоводството и които
ми се дадоха тѣзи сутринъ отъ администратора, всички
вагоми отъ 9 юни досега, по които е имало нередовности
биле въ замѣняване камезвото на ваглищата, т. е. порач-
вали третокачествени или четвъртокачествени, а изпратени
по-доброкачествени, първокачествени, било че сж липсали,
сж 17. После неохъ да получа сведения непосред-
ствено отъ следобитѣ власти, втора виканъ на предъ-
жителна среща г. прокурора и г. третия следователъ да ми
дадатъ данни, за да излѣза предъ народното представи-
телство съ нѣщо точно, прецизно, а не съ онова, което се
мълви по улицитѣ и съ онова само, до което се е добрала
обществената безопасностъ и което послужило като по-
водъ за почване на следствието, и г. прокурътъ и г. тре-
тиятъ следователъ на моитѣ нѣколко въпроси да ми от-
говорятъ, кои сж точно виновницитѣ, какво точно коли-
чество ваглища сж злоупотребени или промѣнени, ми от-
говориха, че още нищо положително не е установено, че
ше трѣбва да се разучатъ фактитѣ, защото има отказ-
вания, има опровергавания. Но въ всѣки случай, казватъ,
има нѣщо, за което ние не можемъ сега да Ви дадемъ по-
ложителни данни. Както ви казахъ, обрѣтахъ се къмъ
счетоводството и то ми каза, че вагонитѣ, по които има не-
редовности, сж на брой 17, нумерата на които сж показани.
По отношение на липсалиятъ вагонъ ми каза, че това е
станало по следния начинъ: откъснати сж нѣколко това-
рителници отъ кочала на товарителницитѣ, като въ кочана
сж поставени фиктивни нумера на вагоми, а на гарата —
това е станало съ шпалното съгласие на единъ желѣзни-

чарь, пѣкой си Маноловъ — сж отбелѣзани действителни нумера, т. е. нумера, които съответствуват на етикетитѣ, поставени на вагонитѣ.

Засега мога да дамъ на почитаемото Народно събрание само тѣзи факти: че злоупотрѣбленето е станало, безъ знанието на отговорния началникъ на счетоводната частъ, г. Шаваровъ, назначенъ отъ г. Петъръ Тодоровъ като единъ отъ най-добритѣ счетоводители; че въ празниченъ день, когато не е имало никой въ канцеларията, сж отжеснати товарителници, като въ качанитѣ сж поставени фиктивни нумера на вагони, а на гарата сж поставени действителни, т. е. такива, които хармониратъ съ етикетитѣ на вагонитѣ. Следователно, никакво злоупотребуване на 300 вагони не е имало, а е имало злоупотребуване въ този смисълъ, за който азъ ви говорихъ.

По втория въпросъ, г-да. Когато втори пътъ бѣхъ въ мината съ друга група народни представители отъ парламентарната комисия по моето министерство, азъ констатирахъ, че месото, което се дава за готвене ястие на работниците, е недоброкачествено, и понеже имахъ сведения и отъ по-рано, че началникътъ на прехраната не влага особени грижи за даване добра и питателна храна, бѣхъ заповѣдалъ да ми се представя докладъ за употребеното му и още тогава го уволнихъ. Той се счете за обиденъ, поиска анкета да се провери цѣлата негова дейностъ и азъ съмъ назначилъ такава анкета да провери дейността му, защото има подозрение, да не би да е вършилъ нѣщо непотвено. Тѣй че, още преди около месецъ азъ заповѣдахъ да бѣде уволненъ този господинъ, Стефанъ Поповъ, ако се не лѣжа. Това съмъ направилъ. Какво ще каже анкетата по неговата дейностъ — това е въпросъ на бъдещето.

По третия въпросъ има да заявя, че никакво споразумение съ когото и да било отъ Сърбия за доставка на 60,000 кгр. масъ не е имало. Доставкитѣ на масъ или на каквото и да било съестенъ продуктъ сж ставали всекога на основание закона за бюджета, отчетността и предприятията — чрезъ търгове. Отъ м. октомврий досега за мината „Перникъ“ е утвърдилъ единъ единственъ търгъ за около 6 хиляди килограма масъ. Това е станало презъ м. ноемврий, ако не се лѣжа — на 28 ноемврий. Останалитѣ търгове за доставка на масъ, които сж били произвеждани, не сж били утвърждавани или поради високи цени, или поради липса на конкуренти. Назначенъ е единъ търгъ, съгласно закона, който ще стане на 25 мартъ 1924 г. и то за приблизителното количество, необходимо за цѣла година — 20,000 кгр. масъ. Досега системата бѣше всеки 15—20 дена да ставатъ търгове, което е крайно неудобно, а ние искаме да се прокара друга една система — като се знаятъ приблизително месето, хлѣба, месцата и т. н., нужни на мината за презъ цѣлата година, да се отдаватъ на търгъ ако не за цѣла година, то поне за 6 месеци. И въ прокарването на тази наша политика — да лѣжа постоянно търгове, а най-много два или три въ годината — наредено е да стане, съобразно съ закона за бюджета, отчетността и предприятията, единъ търгъ на 25 мартъ за 20,000 кгр. масъ. Следователно никакъвъ търгъ за 60,000 кгр. масъ отъ Сърбия не е правенъ отъ страна на управлението на мината.

Това е, което мога да дамъ като обяснение.

Въ всеки случай, г. г. народни представители, единъ голѣмъ куражъ е отъ страна на г. Караджовъ да излиза да прави тѣзи обвинения и да ви ги вмѣнява въ грѣхъ, защото не сме нис, които ще толерираме не престъпленията, а и най-малкитѣ оупущения. Не искаме да кажа, че въ всичкитѣ наши назначения сме били безупречни; имало е и несполучливи назначения; човѣка го знаешъ честенъ и порядъченъ, но трѣбва да му дадешъ известни функции, за да видишъ дали ще издържи на известни съблазни. Разликата между тѣхъ и насъ е тази, че ние сами търсимъ да намѣримъ и най-малкото оупущение отъ страна на единъ органъ и веднага го уволняваме и даваме подъ съдъ, когато въ дружбашко време имаше масови злоупотребувания и нищо не се предприемаше срещу тѣхъ. Ще ви кажа нѣщо, което съмъ въ състояние да докажа съ свидетелството на дневния прокуроръ г. Христовъ. Когато той отишълъ минатата година въ мина „Перникъ“ заедно съ Райко Даскаловъ, посочилъ му многобройнитѣ и колосални кражби и злоупотребувания — защото, както и другъ пътъ съмъ казвалъ, мината „Перникъ“ е представлявала винаги нѣщо като безстопанствена вещь, където всеки може да граби — и му казалъ: „Г. министре! Не остава нищо друго, освенъ да я заобиколимъ съ желязенъ плетъ и да напишемъ, че това е единъ затворъ“ — толкова много сж били кражбитѣ и хайдулчутѣ. Ние това наследство наследихме. Безспорно е, че сж станали нѣкои злоупотребу-

ления, но тѣ сж станали съ участието на чиновници отъ счетоводството, останали отъ минатото, които сж минавали за по-порядъчни и които не сж били уволнени. Такъвъ е напр. лѣкой си Пиронковъ, назначенъ отъ 23 мартъ м. г. презъ дружбашко време, който е между нѣколцината арестувани и който изглежда, че е начело на тази работа. Виждале, че дружбашъ е навършилъ тия злоупотребувания. Така че г. Караджовъ нѣма моралното право да отпрати таква едно питане, защото ние не се шегуваме; напротивъ, нееднократно съмъ казвалъ, че и последниятъ малъ близъкъ да бѣде назначенъ тамъ, ще бѣда безмилостенъ когато го уловя, макаръ и въ най-малкото оупущение. Въ дружбашко време за поддържане охраната е имало 300 души, на които сж изплатени надницата 4 милиона лева, което прави 150 л. надница. Ние ги намалихме на 150 души съ 80 л. надница. И каква работа не сж вършили тия 300 души.

Н. Пждаревъ (д. ст.): Голѣми работи вършеха. Ами кои вършеха търновскитѣ събития?

Министъръ Ц. Бобошевски: Азъ ще мога г. Ангелъ Пироговъ, председателъ на дружбашката парламентарна група, който е билъ експедииторъ въ мината „Перникъ“, да заяви, не е ли давалъ докладъ до тѣхната парламентарна група тогава, че за експедицията на единъ вагонъ сж вземали рушветъ по 10,000 л.? Той самичъкъ е допелъ това до знанието на тѣхния тогавашенъ министъръ и на тѣхната парламентарна група. И какво сж правили тѣ за искореняването на корупцията?

А. Николовъ (з): Не е вѣрно това,

Министъръ Ц. Бобошевски: Това е вѣрно. Вие сте били експедииторъ и сте давали рапортъ, че тогазъ се е вземало 10,000 л. рушветъ на единъ вагонъ.

Д. Митовъ (д. ст.): Азъ го проверихъ това и ти вчера призна предъ мене. Знаи лижешъ това, което си плоти. Срамота на годишнитѣ ти. Азъ те уволнихъ, когато бѣхъ административенъ директоръ. Какво ми говорилъ? Срамота е, че Ви търнимъ тукъ.

А. Николовъ (з): Пратете ми въ съдилищата.

Д. Митовъ (д. ст.): Вие ще отидете въ съдилищата и безъ да ви пратимъ ние.

Министъръ Ц. Бобошевски: Втори единъ фактъ отъ управлението на мина „Перникъ“ презъ дружбашко време, който ще докажа съ документи, г-да. Докарали единъ боленъ волъ и по заповѣдъ просто сж накарали ветеринарниятъ лѣкаръ да приеме този волъ за да бѣде даденъ за храна на работницитѣ. Такъвъ колосаленъ скандалъ! Заповѣдалъ е администраторитъ на ветеринарниятъ лѣкаръ да го приеме за да го дадатъ за храна на работницитѣ. Умрѣло месо да давате за храна на хората! Можете ли вие да ми посочите такъвъ единъ примеръ сега?

Д. Митовъ (д. ст.): Заплашвали ветеринарниятъ лѣкаръ, че ако не приеме вола, ще го уволнятъ. Ветеринарниятъ лѣкаръ е виждалъ, че следъ единъ часъ този волъ ще умре, обаче заповѣдалъ му да го приеме, за да го дадатъ за храна на работницитѣ.

Министъръ Ц. Бобошевски: Азъ заявявамъ, че съ удовольствие ще приема отъ който и да билъ народенъ представителъ каквато и да било индигация за вършени негодности отъ каквото и да било характеръ, волни и неволни, отъ служащитѣ при мината „Перникъ“, за да взема веднага най-ефикасни мѣрки за тѣхното наказание. Азъ лично съмъ въ връзка както съ обществения безмилостенъ, така и съ съдебнитѣ власти, на които давамъ пълно съдействие, за да можемъ да туримъ единъ действителенъ редъ въ мината „Перникъ“. Правимъ това, което е човѣшки възможно; дайте и вие вашето съдействие, а не дайте излиза съ такива индигации, които внасятъ само смутъ въ обществото и валшитѣ агенти да разправятъ въ кафеята „Панахъ“, „Спендлитъ“ и други, че не знамъ какво ставало въ мината „Перникъ“. Ние трѣбва да видимъ какво казватъ за тия работи съдебнитѣ власти. Тия работи се говорятъ андро, ние трѣбва да ги пресѣемъ и което е властъ, да го изхвърлимъ и тогава да нажемъ има ли нередности, има ли виновници. Защото тия петъ души отъ

жестивниците и съседниците, които са задържани, не признават своята отговорност; само Йорданъ Табаковъ ги уличава.

Това е, което мога да дамъ като отговоръ по поводъ питането, което ми се отправя отъ г. Караджовъ.

Председателстващъ д-ръ Б. Вазовъ: Г. Караджовъ тукъ ли е? — Има го.

П. Петновъ (з): Искамъ думата, г. председателю.

Председателстващъ д-ръ Б. Вазовъ: Г. Петновъ! Седнете на мѣстото си!

Споредъ правилника, има право да вземе думата онзи, който е направилъ питането, а не другъ народенъ представителъ. Вие трѣбва да разберете това. Седнете на мѣстото си!

Ще пристъпимъ къмъ дневния редъ.

Преди, обаче, да преминемъ къмъ разглеждането на първата точка отъ дневния редъ — трето четене законопроекта за извънбюджетенъ (свърхсметенъ) кредитъ на сума 70,000,000 л. за даване помощъ на пострадалитѣ отъ пожара на 30 септември 1923 г. въ тр. Враца — както общахъ въ сѣбота, давамъ думата на селския народенъ представителъ г. Христо Баралиевъ по поводъ възражението на г. Петковъ.

П. Петновъ (з): Азъ искамъ думата за лично обяснение по поводъ обвинението, което отправя г. министърътъ на общественитѣ сгради къмъ мене, като каза, че съмъ конспираторъ. Това е отбелязано въ протоколитѣ. Азъ имамъ право по правилника да искамъ думата за лично обяснение.

С. Василевъ (д. ст.): Г. Петковъ! Кажете, че сте Караджовъ. Вие сте способенъ да лъжете.

Председателстващъ д-ръ Б. Вазовъ: Г. г. народни представители! До г. министра на войната има направено питане отъ народния представителъ г. Хараламби Христоу. Г. министърътъ ще отговори на това питане сега.

Затова давамъ думата на народния представителъ г. Хараламби Христоу да развие питането си.

Х. Христовъ (с. д.): Г. г. народни представители! До м. октомври м. г. въ Воския арсеналъ въ София всички чиновници, техници и работници сѣ са ползували съ еднакви права и задължения. Отъ м. октомври м. г. обаче, е разпоредено отъ интенданството да се дава дажба или порционни пари на техникитѣ и чиновницитѣ, а на работницитѣ да не се дава. Вследствие на това, работницитѣ отъ Воския арсеналъ по каналенъ редъ се оплакватъ на своя началникъ и искатъ да се задоволятъ тия тѣхни справедливи искания — да се приравнятъ къмъ техникитѣ и чиновницитѣ, тъй както сѣ били приравнени къмъ тѣхъ въ получаването на въжкани заплати, проценти и т. л. въ миналото. Отъ интенданството, обаче, се отговори, че държавни работници отъ Арсенала не се считали за държавни служители, а за такива се считали само чиновницитѣ и техникитѣ, и вследствие на туй тази дажба — въ пари или процентъ около 19 лева на денъ — която се дава на чиновницитѣ и техникитѣ, не се дава на работницитѣ. По поводъ на това оплакване на работницитѣ самиятъ началникъ на Арсенала пише писмо на инспектора на артилерията и казва, че тълкуването на главногo интенданството, че държавнитѣ работници не сѣ държавни служители, вследствие на което не могатъ да получаватъ дажба, не отговаря на законитѣ и на практиката досега. Началникитѣ на Арсенала казва въ това писмо до инспектора на артилерията, че споредъ закона за чиновницитѣ всички държавни работници, които получаватъ месечна заплата, се смѣтатъ за държавни служители и като такива, трѣбва да получаватъ онай дажба или порционъ, който се дава и на чиновницитѣ и на техникитѣ. Също така въ писмото се посочва и закона за бюджета отъ 1919/20 г., където се дава същото тълкуване на този въпросъ. Следователно и по законъ и по практика държавнитѣ работници въ Воския арсеналъ сѣ получавали до октомври смѣтитъ онни заплати, проценти и т. л., каквито сѣ получавали техникитѣ и чиновницитѣ. Следва да се заключи, че когато ще се даде едно подобрене на положението на чиновницитѣ и на техникитѣ въ Арсенала, трѣбва да се даде това подобрене и на другитѣ работници, за да не се създава въ туй Арсеналъ едно справедливо недометство въ сръдбата на работницитѣ. И понеже главногo интенданството не е задоволено тия справедливи искания на работницитѣ, затова

азъ отправямъ питане къмъ г. министра на войната, който знае този въпросъ и който е предизвестенъ за това, да даже: какъ щеда той на това положение въ Арсенала; смѣта ли за справедливи исканията на работницитѣ въ туй Арсеналъ и да разпореди и да направи каквото намѣрва той за добре, за да се задоволятъ тия справедливи искания на работницитѣ?

Това е моето питане.

Председателстващъ д-ръ Б. Вазовъ: Има думата г. министърътъ на войната.

Министъръ генералъ И. Вълковъ: Г. г. народни представители! Задаватъ ми се два въпроса: първо, дали ми е известно, че частъ отъ държавнитѣ служители въ Арсенала е лишена отъ порционъ или дажба, и, второ, ако ми е известно, какво съмъ направилъ или какво мисля да направя, за да се отстраня тази неправда, споредъ народния представителъ г. Хараламби Христоу?

По първия въпросъ ще кажа, че ми е известно действително, какво работницитѣ въ Арсенала ще получаватъ дажба. Това е, защото, съгласно таблицата за допълнителнитѣ кредити по редовния бюджетъ за 1922/23 г., обнародвана въ „Държавенъ вестникъ“ брой 202 отъ 6 декември 1923 г., и поправката къмъ нея, обнародвана въ „Държавенъ вестникъ“ брой 222 отъ 20 декември 1923 г., храна се дава само на щатнитѣ държавни служители. А такива лица, съгласно чл. 2 отъ закона за държавнитѣ служители, сѣ лица, за които въ бюджета е предвидена че само тояко определена заплата, но и числото и категорията имъ. Работницитѣ не попадатъ въ този родъ държавни служители и особено работницитѣ въ Арсенала, дѣто, споредъ доклада на началника на Арсенала, нѣма да има месечни надничари отъ този моментъ, отъ кога сѣ въведени дажбитѣ. Работницитѣ сѣ уволняватъ и назначаваатъ отъ началника на Арсенала въ всяко време, въ зависимостъ отъ кредита и отъ количеството на работата, която има да извършва Арсеналътъ, когато една частъ отъ щатнитѣ чиновници сѣ назначаваатъ съ указъ отъ Негово Величество Царя, а друга частъ — отъ мене, и то само на вакантни мѣста, предвидени въ бюджета. Тѣзи чиновници получаватъ точно определена заплата по бюджета, която никога не може да се измѣнява, както става това съ заплатата на външноразличенето на работницитѣ.

Относително вториятъ въпросъ, за неправдата, ще кажа, че е неправда по отношение на работницитѣ нѣма. Така до 1 декември 1923 г. майсторитѣ специалисти, които се числятъ въ категорията на работницитѣ, сѣ получавали заплата, добавъчни, премии и проценти сръдно около 3,000 л., майстори — сръдно около 2,700 л., работници-специалисти — сръдно около 1,900 л., а техникитѣ, които спадаатъ въ числото на щатнитѣ чиновници — 2,900 л., т. е. съ 100 л. по-малко отъ специалиста-майстори, кога то техникитѣ има въ най-малко сръдно техническо образование и най-често техникитѣ му е началникъ. Сега съ опускането на дажбата отъ 1 октомври за щатнитѣ държавни служители горнитѣ цифри се измѣниха, съгласно въведената въ правилника за раздаване премии и проценти на работницитѣ, които се даваха по-рано и на чиновницитѣ, както следва: партидни майстори — сръдно 3,200 л., майстори I и II класъ — 2,950 л., майстори по-слаби — 2,700 л., работници-специалисти 2,250 л., а на техникитѣ пакъ остана заплата 2,000 л., като въ нея влиза и дажбата, която възлиза сръдно на 570 л. Отъ сравнението на тѣзи цифри се вижда, че ползването на партиднитѣ майстори, на майсторитѣ и работницитѣ специалисти следъ въведеносто на дажбитѣ отъ 1 октомври 1923 г. не е влошено, а е подобрено, като е увеличена получаваната отъ тѣхъ премия, когато пъкъ на чиновницитѣ, които получаватъ дажба, премията се още изцѣло, като само на една малка частъ отъ съществуващи технически персоналъ се даде такава и то въ такъвъ малкъ размѣръ, че тя заедно съ дажбата въ нисой случай по надничаване получаваната премия до 1 ноември 1923 г. По този начинъ работницитѣ получаватъ въ денешенъ моментъ по-голяма заплата отъ получаваната до 1 октомври 1923 г., когато всъщностъ, получили дажба, получаватъ заедно съ дажбата по-малка заплата, отколкото получаваша до горната дата.

Това мога да кажа.

К. Николовъ (д. ст.): А началникътъ на Арсенала, г. министре, колко получава?

Председателстващъ д-ръ Б. Вазовъ: Има думата народниятъ представителъ г. Хараламби Христоу.

Х. Христовъ (с. д): Обясненията, които г. военният министър ни даде, са върви, но във всеки случай той не може да ме убеди, че обикновените работници във Арсенала получават по-голяма заплата от чиновниците и специалистите. Може да има от работниците тѣхно специалисти, които получават по-голяма заплата, но масата, по-голямата част от работниците получават по-долна заплата. Мене ми прави впечатление, че самият началник на Арсенала се застъпва за своите работници и смѣта, че тѣхното искане е справедливо. Мене ми се чини, че ще бъде добре ако г. военният министър по единия или друг начин разпореди, за да може да се задоволят исканията на тѣзи работници, за да може поне въ неговото ведомство, въ военното ведомство, където справедливостта трябва да бъде изпълна, да не се създават недоволства от страна на работниците.

Председателстващ д-ръ Б. Вазовъ: Има думата г. министърът на войната.

Министър генералъ И. Вълковъ: Че ако трябва да се помисли този редъ на пѣщата, защото този въпрос е свързанъ съ съществуващите закони, това е вече въпросъ на бюджета, който предстои да се разгледа от Народното събрание, и когато Народното събрание ще разгледа бюджета, тогава то може да измени този редъ на пѣщата и да се вземе едно друго решение.

А. Цанковъ (с. д): Много неправилно е да се гласуват бюджетите съ указъ.

Председателстващ д-ръ Б. Вазовъ: Давамъ думата на народния представител г. Петко Петковъ за лично обяснение по поводъ казаното от г. министъра на благоустройството. Моля г. Петкова да използва тая отговорна, която му се прави.

П. Петковъ (з): (Отъ трибуната) Г. г. народния представител! Попскахъ думата за лично обяснение, защото аз няколко пъти от тази велика маса (Сочи министерската маса) се хвърля срещу мене обвинения, че съмъ конспириралъ. Днесъ това обвинение се повтори от г. министъра на обществените сгради. Азъ мисля, че от тази маса, когато се отправят такива обвинения срещу единъ народен представител, трябва да има доказателства. Азъ мисля, че въ една държава, въ едно Народно събрание думата на единъ министър трябва да бъде много тежка, когато той я казва.

Отъ сговорителъ: Тя е тежка.

П. Петковъ (з): И когато г. министърът отправя срещу единъ народен представител едно такова обвинение, той трябва да даде поне таквото и да е доказателство. Досега никакво доказателство не е дадено. Въ пресата се говори за такива писма, които съмъ билъ получилъ. Азъ лично нямамъ сведения, че има писма отправени до мене и че те се намиратъ въ Обществената библиотека, защото кореспонденцията се контролира. Вѣрно е, че на запитването на единъ отъ господата азъ отговорихъ много рано, че действително съмъ получилъ писма. По този въпросъ поестояното прикѣствие още тогава има заседание. На туй заседание присѣствахъ и азъ и подписахъ единъ протоколъ, въ който се реши, че Земледѣлскиятъ съюзъ отхвърля каквато и да е конспиративна борба. И действително Земледѣлскиятъ съюзъ е една легална организация, която не си служи съ конспирация. Ние г. г. народни представители, нѣмаме нужда да си служимъ съ конспирация, защото имаме напълно съвѣстието, че имаме задъ пасъ масите въ тая държава.

Отъ сговорителъ: О-о-о!

П. Петковъ (з): Ние знаемъ, че днесъ, утре или въ другъ денъ, когато я да е, съ санкцията на бюлетината ще можемъ да възложимъ пѣнето право.

Н. Рачевъ (д. с.): Агитация ли ще правите тукъ или лично обяснение ще давате?

П. Петковъ (з): Не прави агитация.

Председателстващ д-ръ Б. Вазовъ: Азъ Ви дадохъ думата за лично обяснение, г. Петковъ, а не да развивате Бата агитация. Придържайте се въ границите на лич-

ното обяснение. Защото Вие предизвикахте г. министъра, затуй Ви дадохъ думата.

П. Петковъ (з): Не съмъ предизвикалъ ни най-малко г. министъра. Ако г. министърът иска да бъде логиченъ, ако той счита, че азъ конспирирамъ — това, което, впрочемъ, ти направиха преди 9 юний — ако той счита, че азъ върви по тѣхния пътъ, тогава ще му кажа, че днесъ има една разлика — днесъ има законъ за защита на държавата и тѣзи деяния са наказуеми по този законъ; този законъ трябва да се приложи къмъ мене. Нека г. министърът поиска от Народното събрание да бъде тежестъ подъ еждъ.

Председателстващ д-ръ Б. Вазовъ: Това не е лично обяснение. За Васъ трябва да каже тѣщо.

П. Петковъ (з): Заявявамъ, че никога пакъ въ никакви конспиративни действия не съмъ участвувалъ.

Председателстващ д-ръ Б. Вазовъ: Има думата г. министърът на благоустройството.

Министър Я. Стоенчевъ: Г. г. народни представители! Твърдя най-добросъвестно, че г. Петковъ и г. Пестрици са приемали хора тукъ, раздавали са имъ в „Работнически вестникъ“ и други вестници и други агитационни листовце за подготвяне конспирация. По съображения отъ общественъ характеръ, не мога да кажа лицата, имената, датите и мѣстото на срещата имъ. Ще дойде време, когато г. Петковъ ще ни научи отъ тамъ, отъ където трябва да ги научи. Това мога да ви кажа. (Ръкоплѣскания отъ сговорителъ).

П. Петковъ (з): Вие трябва да приложите закона за защита на държавата. Азъ дължа да заявя, че туй не е вѣрно.

Министър Я. Стоенчевъ: Ти никога не си казвалъ истината и тѣма кой да ти вѣрва.

Председателстващ д-ръ Б. Вазовъ: Има думата народният представител г. Христо Баралиевъ за лично обяснение.

Х. Баралиевъ (с. д): (Отъ трибуната) Г. г. народни представители! Въ заседанието на Народното събрание, което стана завчера, въ събота, при разглеждането на въпроса за задържането на народния представител Маринъ и Николовъ, говорившиятъ отъ дружбата парламентарна група, г. Петко Петковъ, си е позволилъ по мой адресъ . . .

П. Петковъ (з): Нико сме земледѣлци.

Х. Баралиевъ (с. д): Не, ние сме земледѣлци; ние сме дружбата парламентарна група.

Председателстващ д-ръ Б. Вазовъ: (Звъни) Моля, г. Баралиевъ, избѣгвайте всякакви лични обръщения отъ сестество да осѣрбяватъ.

Х. Баралиевъ (с. д): . . . казвамъ, народният представител г. Петко Петковъ си е позволилъ по мой адресъ да хвърли обвинението, че азъ и други политически противници на Маринъ и Николова сме индентриали всичките свои обвинения, но които той се преследва отъ севилевския следобител и по които е искало четирино задържане. Не за честта на г. Петко Петковъ — защото той такава не заслужава (Ръкоплѣскания отъ сговорителъ) — а за осветление на почитаемото Народно събрание и на обществото, азъ съмъ дълженъ отъ тази трибуна да опровергая най-категорично тази инсинуация, хвърлена по адресъ на единъ народен представител, . . .

П. Петковъ (з): Азъ четохъ документъ.

Председателстващ д-ръ Б. Вазовъ: Моля, г. Петковъ, седейте прекъсва.

Х. Баралиевъ (с. д): . . . за която не намирамъ думи да я окачества. Що се касае до документъ, който г. Петковъ е челъ, . . .

Г. Черноокъ (с. д): Не е чель!

Х. Баралиевъ (с. д.): ... азъ съжалявамъ, че завчера не присъствувахъ, за да взема думата, за да видимъ отъ кого е тоя документъ. Но тоя документъ е отъ адвокатъ, въроятно отъ брата, душеприказчика на сжия Маринъ п. Николовъ, който е замъсенъ въ всичкитъ афери и инспирираше своя братъ.

Председателствуващъ д-ръ Б. Вазовъ: Недейте говори за лица, които отсъствуватъ.

Х. Баралиевъ (с. д.): То ме засъга лично.

Г. г. народни представители! Най-елементарното прочуване на дѣлата ще установи, че всичкитъ обвинения и престъпни деяния, за които се преследва г. Маринъ п. Николовъ, не датиратъ отъ днесъ, а шъкон отъ тѣхъ датиратъ още отъ дружбашко време.

Председателствуващъ д-ръ Б. Вазовъ: Г. Баралиевъ! Имате думата само за лично обяснение.

Х. Баралиевъ (с. д.): Това засъга мосто лично обяснение. — Лажери се, че азъ съмъ инспириралъ обвиненията. Азъ трѣбва да кажа какъ е работата.

Следственото дѣло № 66 отъ 1922 г. е за престъпно деяние, извършено още отъ дружбашко време, по поводъ на една частна жалба. Не само това следствено дѣло, но докоикото си споминамъ и следственото дѣло № 428 е възбудено също така по частна тѣжба отъ Стефанъ Перезовъ още въ дружбашко време. Но благодарение на онова давление и оня тероръ, който се упражняваше тогава надъ съдебната власт, тѣзи следствени дѣла стоеха въ застои, не можеше да се намѣри съдебенъ следователъ, който да има куражъ да намъ даде по-нататъшнъ ходъ. И азъ съмъ длъженъ да подчертая, че не еж само тѣзи две следствени дѣла, но има и редица още други пренесени заведени противъ Маринъ п. Николовъ, които и днесъ почитатъ въ пармета и въ следствията участъкъ и на които е даденъ ходъ едва сега. Тѣ се отнасятъ за престѣпления отъ вулгаренъ характеръ и за злоупотреби съ власт, съ които той не е билъ обремененъ; въ принципъ то на околийския началникъ и на прокурора, той бравира и единъ и другия и заявява: „Азъ съмъ прокуроръ, азъ съмъ околийски началникъ“, арестува една млада видна гражданка и обществени дейца, какъвто е Андрей Коновъ — известниятъ е, вървамъ, на народното представителство — и редъ други.

Г. Косовски (з): Въ качеството си на какъвъ Вие можахте да разгледате следствения дѣла?

Председателствуващъ д-ръ Б. Вазовъ: Моля, г. Косовски, не прекъсвайте.

Х. Баралиевъ (с. д.): Тѣжбитъ еж известни; това еж деяния, известни на дѣлото гражданство. Сжко така еж възбудени и другитъ следствени дѣла подъ № № 428, 494, 469 и 414, които еж инспирирани отъ политически противници на Маринъ п. Николовъ, а отъ съдебнитъ инспектори на Българската земеделска банка, които, за да взематъ банката своитъ вземания, направиха една обстойна ревизия на този земеделски синдикатъ и констатираха маса злоупотреби, въ размѣръ на 400—500 хиляди лева, отъ страна на Маринъ п. Николовъ и другитъ членове на управителния съветъ. Освенъ това дѣло има и друго дѣло, заведено предъ Севлиевския окръженъ сждъ отъ 1922 или 1923 г., още отъ дружбашкия режимъ, за една сума отъ 1.000.000 л., противъ чѣзия управителенъ съветъ на сжия този синдикатъ, задето еж взели стъпки отъ държавата, разпродали еж ги, а сумата вѣма налице.

Явно е, следователно, г. г. народни представители, че тукъ има единъ престъпни деяния, извършени отъ Маринъ п. Николовъ въ близкостта му на едетъ отъ възникнѣвъ презъ времето на дружбашкия режимъ, когато тѣ смѣтаха, че за тѣхъ всичко е възможно, че ще управляватъ 20 или 40 години и че вѣма тѣ скоро да дойде докъ и часъ да намъ се дѣри смѣтка и да се иска възмездие за тѣхнитъ престѣпления.

По силата на всичкитъ тѣзи следствени дѣла, севиливския съдебенъ следователъ е поискалъ разрешение да бъде даденъ Маринъ п. Николовъ подъ сждъ, а той бѣше задържанъ по-рано.

Азъ съмъ длъженъ да констатирамъ тукъ, че, за честта на народното представителство и за честта на съдебната власт, не биваше тѣзи народни представители да хвър-

лятъ обвинения върху съдебната власт, която изпълнява най-добросъвестно своята работа.

П. Петковъ (з): Вашиятъ другаръ Черпоковъ хвърли обвинения.

Х. Баралиевъ (с. д.): И азъ съмъ длъженъ да констатирамъ, че мѣрката за задържането на Маринъ п. Николовъ е вземана отъ другъ съдебенъ следователъ. Вие знаете много добре, че Народното събрание въ заседанието си на 15 декември м. т. реши да се даде ходъ на дѣлата, възбудени противъ народния представителъ Маринъ п. Николовъ, и канцеларията на Народното събрание съ писмо № 2046 отъ 20 декември 1923 г. пишъ на севиливския съдебенъ следователъ — ще ги цитирамъ точно писмото: (Чете) „Съобщава Ви се, г. следователъ, че XXI-то общонародно Народно събрание, въ заседанието си на 15 т. м. реши да се даде ходъ на дѣлата, възбудени отъ следствената власт противъ народния представителъ Маринъ п. Николовъ“.

Г. г. народни представители! Не е само русенското дѣло, но което той подлезе на наказание повече отъ петъ години строгъ тъмниченъ затворъ; той подлезе на наказанието повече отъ петъ години строгъ тъмниченъ затворъ и по следствения дѣла № № 414 и 469 отъ 1923 г., съ които е подведенъ подъ отговорностъ по чл. чл. 421 и 431 отъ наказателния законъ за фалшификация баланса на земеделския синдикатъ и присвояване на суми. Тѣзи две следствени дѣла съдебниятъ следователъ е билъ достатъчно коректенъ да ги изпрати тукъ, тѣ еж налице и отъ тѣхъ може да се види дали тия деяния еж инспирирани отъ страна на отдѣлни личности, политически противници, или това еж редица престѣпления, за които се дѣри смѣтка отъ Маринъ п. Николовъ.

И. Ангеловъ (ч. л.): Това лично обяснение ли е?

Х. Баралиевъ (с. д.): Да, лично обяснение. — Следъ това, когато по едето само отъ тия две дѣла Русенскиятъ апелативенъ сждъ е предписалъ на директора на затвора да освободи Маринъ п. Николовъ, той е билъ освободенъ безъ знанието на следователя и на прокурора.

П. Миновъ (з): И безъ Ваше знание. Можете ли да ми кажете защо е възможно знанието на прокурора и на следователя? Не знаете ли какъ ставатъ освободенията?

Х. Баралиевъ (с. д.): Ще Ви кажа. Азъ съжалявамъ, че сте юристъ. Много естествено е, че съдебниятъ следователъ, който има разрешение отъ Народното събрание да даде ходъ на дѣлата и който има две новы следствени дѣла, по които Маринъ п. Николовъ подлезе на осъждане на тъмниченъ затворъ повече отъ петъ години, много естествено е, казвамъ, да отиде да го подири, и когато го подири въ едетъ чрезъ околийския началникъ, Маринъ п. Николовъ се срашилъ, жеса му казва, че заминалъ за село, а той тайно заминалъ за Свищовъ и арестува тамъ известно време — отъ 9 януарий до 28 януарий — за да се домъне въ Народното събрание и подъ булото на своята неспособностъ да влѣзе въ тая свещена ограда. И много естествено е, че съдебниятъ следователъ, въ качеството си органъ на съдебната власт, е направилъ всичко възможно, за да може да подведе подъ отговорностъ този обвиняемъ.

Азъ смѣтамъ, че съдебниятъ следователъ е постигналъ много право и не могатъ отдѣлни личности да се обвиняватъ. Нѣщо повече: не шие си служимъ съ таква средства противъ нашитъ политически противници, а тѣ, защото се намѣратъ въ постоянни връзки съ своитъ другари отъ Севлиево; даже единъ кореспондентъ е ходилъ въ Севлиево и е искалъ да говори съ Маринъ п. Николовъ. Това говори за тѣхния моралъ. Азъ съжалявамъ, че тѣ шно добро не еж научили отъ миналото и отъ това нещастие, което ги сполетя въ близкото минало. По-рано тѣ вѣмаха куражъ да дойдатъ тукъ и да го защитятъ, но днесъ шие ги викаме да идватъ тукъ и да защитаватъ единъ човекъ, който е потъналъ въ престѣпления, (Ръкопляскания отъ нѣкои есговористи и социалдемократитъ).

Председателствуващъ д-ръ Б. Вазовъ: Г. г. народни представители! Пристъпваме къмъ първа точка отъ дневния редъ: трето четене законопроекта за избѣюджетенъ (съръхсѣитенъ) кредитъ на сума 70 милиона лева за даване помощъ на пострадалитъ отъ пожара на 30 септември 1923 г. въ гр. Враца.

Моля г. докладчика да прочете законопроекта.

Докладчикъ Г. Семерджиевъ (д. ст.): (Прочита изцѣло законопроекта, заедно съ поправките и прибавките, приети на второ четене)

Председателствуващъ д-ръ Б. Вазовъ: Г. г. народни представители! По този законопроектъ сж постигнали шестъ предложения за поправки и прибавки; всички сж внесени отъ народния представител г. Иванъ Симеоновъ и сж надлежно подписани.

Първото предложение е за следната поправка на заглавието на законопроекта: сумата 70 милиона лева да стане 80 милиона лева и следъ думитѣ „пожара на“ да се прибавятъ думитѣ „22 и“.

Има думата народниятъ представител г. Иванъ Симеоновъ за да обоснове предложението си.

И. Симеоновъ (д. ст.): (Отъ трибуната) Ако обичате, г. г. народни представители, да обоснова сега всичките си предложения, за да не вземамъ втори пътъ думата.

Председателствуващъ д-ръ Б. Вазовъ: Действително, г. да, това ще бъде по-удобно, защото всичките шестъ предложения сж въ връзка помежду си. Давамъ думата на г. Иванъ Симеоновъ, за да се изкаже по всичките си предложения.

И. Симеоновъ (д. ст.): Г. да! Отъ вчера насамъ констатирамъ едно изпарение на ентузиазма и на онова единодушие на Камарата, съ които се гласува законопроекта за даване помощъ на врачани, пострадали отъ пожара на 30 септември м. г. Онян денъ, въ съботашното заседание, ние, врачанските депутати, изтъгнахме известни положения и ние се съгласихте съ тѣхъ, даже изказахте ми и състраданията си. Г. министърътъ на финансите тоже даде съгласието си за всички тѣзи положения: Г. Петровъ, берковски народенъ представителъ, повдигна въпроса за пожара на 22 септември, когато изгорѣха три здания, и тогава г. министърътъ на финансите тоже даде своето съгласие.

Министъръ П. Тодоровъ: Не, тамъ не съмъ далъ съгласието си.

И. Симеоновъ (д. ст.): Днесъ изглежда, че въ законопроекта нѣма нищо по това. Финансовата комисия съ своята поправка е увеличила само кредита отъ 40 милиона лева на 70 милиона лева — и тамъ е свъртла.

Г. г. народни представители! Макаръ сега законопроекта да се разглежда на трето четене, моля ви се, обърнете вниманието на тѣзи наши предложения, които ще изложя тукъ и ги възприемете. Азъ вѣрвамъ, че и г. министърътъ на финансите нѣма да настоява на своето. За съжаление, азъ констатирамъ тукъ, като че ли всички финансови министри сж единъ особенъ хора. Не знамъ дали психиката на финансиститѣ е такава, да завързватъ си 35 възета торбата на държавата, или друго нѣщо, по следете поведението на всички наши финансови министри и ще видите, че тѣ единъ на другъ си приличатъ. Но това не е важното; важното е, че кредитътъ трѣбва да се увеличи на 80 милиона лева.

Нѣкой отъ сговорителѣ: Прекалявате го вече.

Министъръ Ц. Бобошевски: А действителниятъ загуби сж три пъти повече.

И. Симеоновъ (д. ст.): Онян денъ казахъ, че всички г. г. министри, които идваха въ Враца, казаха, че загубитѣ възлизатъ на 200—300 милиона лева. Комисията е пенпила всѣма на четиринъ казва: че държавата е икономически зле. Сега този кредитъ е увеличенъ на 70 милиона лева. Вие се съгласихте на процентното увеличение, по сега го премахвате въ законопроекта — туряте една сума отъ 70 милиона лева и свършвате.

Г. г. народни представители! Вие, съгласявайки се, при приемането по принципъ законопроекта, съ процентниятъ увеличения, възлизали на 7—8 милиона лева, и съгласявайки се съ даване инвалидни пенсии на семействата на убититѣ и на инвалидитѣ, които сж 10—15 души, съ което кредитътъ се увеличаваше съ още 7—8—10 милиона лева, се съгласихте кредитътъ да бъде увеличенъ. Па и самата съдебно-административна комисия констатира, че кредитътъ трѣбва да стане отъ 70 на 80 милиона лева. Следова-

телно, така и трѣбваше да бъде поставенъ. Той остава обаче 70.000.000 л. Следователно, процентното увеличение, което се възприе по-рано, инвалиднитѣ пенсии, които също така се възприеха, сж премахнати въ законопроекта и остава да се заплатятъ само къщитѣ на мешащититѣ врачани, като за къща отъ 300.000 л. се дадатъ 50.000 л., за къща отъ 80.000 л. — 16.000 л., т. е. да взематъ паритѣ си и да дойдатъ съ децата си тукъ, въ София, да ги изядатъ и следъ това да ходятъ изъ България като чергаря. Това може да имъ даде българскиятъ народъ! Трѣбва да се разберемъ: това сж 4 хиляди врачански граждани, граждански и гражданчета, които сж безъ погривъ, безъ средства. Хубаво каза г. Пастуховъ: даватъ се 40 милиона лева за нѣкакъвъ факултетъ, който наистина е полезенъ; на едно държавно здание се правятъ втори и трети етажи — 12 милиона лева, а 600 къщи въ Враца искате да се направятъ съ 70.000.000 л.! По улицата ми казватъ: „Честитѣ ви кредитъ отъ 70.000.000 л.! Чудесна работа станала!“ А, станала! Дайте 18 хиляди лева на единъ човѣкъ и вижте дали той може да си направи една кочина, единъ яхъръ за своето магаре.

Г. г. народни представители! Азъ бихъ молилъ г. министра на финансите да се съгласи да се увеличи кредитътъ на 80.000.000 л.

Второ. На 22 септември или по-рано на 21 септември, когато трима вършепачи докараха Ангелски, главнокомандующъ на Василъ Коларовъ и Георги Димитровъ; когато въ сѣбота очаквахме нападение отъ дружбани и комунисти; когато нѣколко хиляди души се бѣха подготвили да нападнатъ Враца, за да пресѣкатъ пътя на г-ра Мездра, когато всички граждани бѣха на поста си — тогава на 12 ч. се поддала фабриката на Илия Пуйковъ и на брати Пондамяшоме, изгаря къщата на Ставри х. Христовъ и тая на Андро Найденовъ — три къщи. Това е сигналътъ, даденъ отъ врачанските комунисти за настъплението на тѣхнитѣ другари по вършепачкото шосе. Тогава полицията ни каза: „Всѣки на поста си, нѣма да гасиме; комуниститѣ нека да отвѣжатъ вниманието на властта, на войницитѣ и на гражданитѣ, за да влѣзатъ въ града отъ нѣкое мѫше или нѣкой улничка“. Ние останахме да горятъ къщитѣ по заповѣдъ на властта. Това е исторически фактъ, това е всеизвестно, това го знаятъ всички органи на властта и всички граждани.

Е добре, полицията ни забрани да гасимъ, знаейки съ положителностъ, че това подпалване е една сигнализация за комуниститѣ въ гр. Враца. Защо, г. г. народни представители, тѣзи граждани, които станаха жертви на започването на пожара въ града, да не се обезщетятъ? Та нима 2—3 семейства трѣбва да умиратъ отъ гладъ — ако държавата не имъ даде 200—300 хиляди лева, да имъ помогне когато ние можахме да пресѣчемъ пожара, но полицията и командантътъ на града ни забраниха да отидемъ да гасимъ? Можеха да изгорятъ 100 къщи, обаче ние чакахме нашитѣ скъпи гости, дружбани и комунисти, да ги срещнемъ може би съ хлѣбъ и солъ; ама, все ми се струва, че ако бѣха се излѣгали да влѣзатъ, падали нѣкой отъ тѣхъ щеше да се върне. Но, г. г. народни представители, при туй положение на нѣщата, при тазъ заповѣдъ на властта, при туй тежко положение тогава, нѣщо повече че единъ отъ собственитѣ — Ставри х. Христовъ — бѣше задрѣвилъ отъ комуниститѣ въ Вършецъ и нѣща да го бесятъ, а другъ, Илия Пуйковъ, който има една малка фабрика, бѣше отишълъ да нази въ Згориградското дефиле, защото тамъ щѣли да минатъ 2—3 хиляди души дружбани и комунисти — така че никои не можеше да се притече на помощъ противъ пожара, никои не можеше да отиде противъ заповѣдта — при туй положение, казвамъ, справедливостта го изиска да се обезщетятъ тия хора, като се постави въ заглавието не само датата 30 септември, когато става страшниятъ пожаръ, но и 22 септември, когато изгорѣха трийтъ здания на тѣзи трима мешащитни отъ сръдна рѣка състоятелни хора, които днесъ взематъ по 50—100 л. въ заемъ да хранятъ своитѣ деца. Азъ моля г. министра на финансите да се съгласи на това, защото държавата, колкото и да е бедна, съ 200—300 хиляди лева нѣма да пропадне, но трийтъ семейства сигурно ще бъдатъ хвърлени въ най-голямъ мизерия.

Председателствуващъ д-ръ Б. Вазовъ: Има думата г. министърътъ на финансите.

Министъръ П. Тодоровъ: Г. г. народни представители! Не е въпросъ за психологията, която овладѣва тѣзи, които заслужено или незаслужено сж наговорени да се справятъ съ нуждитѣ на държавната казна и не отъ известно,

тата да се каже, стъпване съм изхождал тогава, когато съм се съгласил във финансовата комисия да се впише цифрата 70.000.000 л. Защото, г. г. народни представители — аз и минимална част го казах — на този законопроект, въ който се вложих толкова много страсть и толкова много чувство, тръбна да се погледне не само презъ призмата на взаимни обвинения или на оправдани подозрения. Аз и въ този момент нѣма да засѣтам тая извънредно много шарлива тема: кой е станалъ причина Враца да изгори, защото, г. г. народни представители, ако се поставимъ на тая основа, може безспорно много нѣща да се кажатъ и пакъ да не разрешимъ въпроса дѣлово. И затова молихъ тогава, моля и сега, субективизмъ да не се влиза въ случая. Азъ гледамъ на сумата 70.000.000 л. като на единъ голѣмъ авансъ, който се дава на врачанскитѣ граждани за помощъ, не за обезщетение. Казахъ ви повтарямъ: книгата на административно-сѣдебната комисия още не сж пристигнали или ако сж пристигнали въ финансовото министерство, не сж разгледани. На довѣрие вземамъ тая тотална цифра, която г. Симеоновъ и другитѣ г. г. представители на града Враца изтъкнаха, и казвамъ: добре, щека се дадатъ 70 милиона лева. Въ наредбата на Министерския съветъ, която уреждаше тази комисия, се даватъ права на финансовия министъръ да казира извѣстни решения на административно-сѣдебната комисия. Азъ още не съмъ видѣлъ тия решения и вследствие на това, тукъ, съ чиста съвестъ, като представител на кампата, не мога да ви кажа, дали трѣбва да се дадатъ 70 милиона, или 72, или 75, или 80 милиона лева, или по-малко отъ 70 милиона лева. Поисже се настая, предъ видъ на особната тревога, която, много поиятно, много естествено, се е създавала между врачанското население, да се отпусне отъ Парламента колкото е възможно по-скоро една сума, било за да се подпомогне съ това на стряска, който ще замочне, било за да порещнатъ врачанци своитѣ дългове, то азъ казвамъ: предъ да предимимъ тия книги и да чуемъ меродавното мнение на хората, които сж били патоварени отъ Министерския съветъ, респективно отъ Парламента, да рещимъ ценитѣ, нека дадемъ една сума. Установихме се на сумата 70 милиона лева — даваме я.

Що се отнася до другитѣ въпроси, повдигнати отъ г. Симеоновъ, че трѣбва да се дадатъ още нѣколко милиона лева, като едно процентно увеличение, на пострадалият по-бедни хора, съ което азъ се съгласихъ по начало, които да прибавимъ къмъ оная оценка, която комисията е дала, азъ считаамъ г. г. народни представители, че до-тогава, докогато не се гледатъ въ Финансовото министерство притоколитѣ на тая комисия, преждевременно е да дадемъ тоя процентъ. По начало нѣмамъ абсолютно нищо противъ това. Ако оценитѣ се укажатъ толкова ниски, както изглежда, ние ще имаме възможностъ само за две минути да гласуваме друга сума заедно съ третата сума, която г. Симеоновъ и другитѣ депутати отъ Врачанския край искаха и която азъ по начало одобрихъ. Какво искате, г-да? Въ този моментъ ние не вземемъ колко сж жертвитѣ и на колцина трѣбва да се подпомогне, защото този въпросъ не е билъ поставенъ, не е билъ повдигнатъ. Говоримъ се само за помощъ. Вследствие на това, докато не съберемъ тия данни — събрането на които нѣма да продължи кой знае колко седмици, а повтарямъ, не сме ги събирали досега, защото въпросътъ не бѣше поставенъ — естествено е, не мога да се съглася да се впише нова сума. Като съберемъ тия данни, като изчислимъ какво трѣбва да се плати, било като пенсия, било като помощъ или нѣщо подобно, тогава ще предвидимъ нужния кредитъ.

Следователно азъ смѣтамъ, че нѣма различие между схващането на г. Симеоновъ и моето — че въ този моментъ трѣбва да се плати. Въ последствие, като прегледамъ оценитѣ на комисията — които, повтарямъ, още не съмъ видѣлъ — щомъ се окаже, че тия оценки сж толкова ниски, съ едно предложение отъ два реда, заедно съ сумата, която е необходима да се даде, ще се вотира безъ дебати отъ Парламента. Следователно, азъ настоявамъ сумата да бѣде 70.000.000 л.

Г. г. народни представители! Безспорно, тя е малка, въ сравнение съ онѣзи пакости, съ онѣзи бедни, съ онѣзи жертви — нѣма никакво съмнение въ това — що тѣзи 70.000.000 л. докато се раздаватъ, докато се използватъ, ще мише известно време; докогато ние имаме всички тия данни, за които говорихъ и ще можемъ да увеличимъ тая сума, ако се укаже нужда.

Що се отнася, г-да, до даването помощъ и на онѣзи, които сж пострадали 2—3 дни по-рано, тоя въпросъ е ва-

жестъ самъ по себе си за тѣзи, които нещастнието е сполетѣло, засегащо; той не е важенъ толкова отъ финансовата точка, бихъ казалъ, даже отъ бюджетна гледна точка. Нѣколко стотини хиляди лева повече или по-малко, при тази колосална сума отъ гледна точка на цифрата, при тази минимална сума отъ гледна точка на беднѣтието, не сж отъ решаваще значение. Но като нѣмамъ нищо противъ това, да се ликвидира най-сетне въпросътъ човѣшки, хуманитарно, азъ пакъ трѣбва да отбележа, че разрешенето на въпроса така, както го иска г. Симеоновъ и човѣщината, е свързанъ съ голѣмия въпросъ: вѣрно ли е, че това е било сигналъ за единъ голѣмъ пожаръ; вѣрно ли е, че това е било първиятъ знакъ за да може г. Враца да влѣзе въ контактъ съ онѣзи отряди, които презъ това време вършеха гражданската война въ Фердинандъ, та презъ Враца и Ломъ да се съединятъ съ други крайци на северозападна България, или не? Този въпросъ азъ го оставамъ настрана, той е безъ значение, когато се третира тази голѣма проблема за помощта на Враца. Съгласенъ съмъ, прочее, и на тѣзи нѣколко нещастници да се даде помощъ и да свършимъ окончателно съ въпроса за тази помощъ.

Председателстваващъ д-ръ Б. Вазовъ: Има думата г. до-кладчикътъ.

Докладчикъ Г. Семерджиевъ (д. сг): Г-да! Парламентарната финансова комисия се занимае съ въпроса и тя искава единодушно мнение да се увеличи процентно обезщетението за сградитѣ, като дори и фиксира известни проценти.

Министъръ П. Тодоровъ: Оставете тѣзи проценти; после ще ги разгледаме и опредѣлимъ.

Докладчикъ Г. Семерджиевъ (д. сг): Поисже г. министърътъ настая да се даде това обезщетение по-късно, когато се получатъ точнитѣ сведения на комисията и когато почнатъ спрещанитѣ, тѣй като това ще бѣде една премия за стрясанитѣ, то е извънъ помощта, която се предлага, финансовата комисия възприеме това схващане на г. финансовия министъръ. Ако той дѣсет е съгласенъ да се отпусне това обезщетение и този въпросъ ще се разреши.

Председателстваващъ д-ръ Б. Вазовъ: Г. г. народни представители! Ще пристигнатъ къмъ гласуването на тази прибавка и поправка, предложени отъ г. Иванъ Симеоновъ, а именно да се измени заглавието на закона така: думитѣ „кредитъ на сума 70.000.000 л.“ да станатъ „кредитъ на сума 80.000.000 л.“ и следъ думитѣ: „отъ пожара на“ да се прибавятъ думитѣ „22 и“.

И. Симеоновъ (д. сг): Г. министърътъ се съгласи съ едната половина, а съ другата не се съгласява.

Председателстваващъ д-ръ Б. Вазовъ: Г. министърътъ на финанситѣ се съгласява съ кредитъ 80.000.000 л.

Министъръ П. Тодоровъ: Не, съ 70.000.000 л., обаче да се заплати и на онѣзи, които сж пострадали по-рано.

Председателстваващъ д-ръ Б. Вазовъ: Тогава, г. Симеоновъ, предъ видъ заявлението на г. министъра на финанситѣ, съгласни ли сте да остане 70.000.000 л.?

И. Симеоновъ (д. сг): Ако питате мене, азъ нѣма да се съглася, но искамъ да се регистрира декларацията, която даде г. министърътъ, че щомъ се констатиратъ окончателно загубитѣ, нанесени отъ пожара, и щомъ се знаатъ инвалидитѣ и убититѣ членове на семейства, г. министърътъ ще ни внесе предложението за искане допълнителенъ кредитъ за обезщетение или за даване допълнителна помощъ, за даване пенсия на инвалидитѣ и на семействата на убититѣ презъ тоя пожаръ. Мене ми се струва, че г. министърътъ на финанситѣ направи такава декларация и иска тя се регистрира.

Председателстваващъ д-ръ Б. Вазовъ: Тогава ще гласуваме прибавката, а именно въ заглавието следъ думитѣ „пожара на“ да се прибавятъ думитѣ „22 и“. Когато отъ насъ сж съгласни съ тази прибавка, моля, да вдигнатъ ръка. Болшинство. Събрането приема.

Сега ще гласуваме второто предложение на г. Симеоновъ къмъ чл. 1, поправка и прибавка едновременно, а именно кредититѣ 70.000.000 л. да се увеличи на 80.000.000 л. и следъ думитѣ „пожара на“ да се прибавятъ думитѣ

„22 н“. Понеже първата част от предложението става безрезективна, ще гласуваме само втората част. Които от вас са съгласни след думите в чл. 1 „ложара на“ да се прибавят думите „22 н“, моля, да вдигнат ръка. Болшинство, Събралието гласува.

Третото предложение е за една прибавка към чл. 2, а именно след думата „Враца“ да се прибави: (Чете) „а направеният разход за ремонт, преди влизане в сила на наредбата, ще се оправдават въз основа завършените документи от назначените технически лица“.

Имате думата, г. Симеонов.

И. Симеонов (д. ст.): Само едно малко обяснение. Това не интересува толкова пострадалият, колкото министерството и другите учреждения, които са отпуснали сумите. Г. г. народни представители! Отъ отпуснатия 5-милионен кредит се дадоха помощи на тия стонаци, на които здания бяха малко повредени; тй направиха своите здания при контролата на технически лица; съставиха се документи и по силата на тия документи, завършени от техническите лица, се извадиха от окръжния управител разходът. Е добре, тия направени разходи не са констатирани от съдебно-административната комисия; средствата за тй са дадени по заповед на г. министъра на финансите от Народната банка, тй са дадени от окръжния управител и едното или другото учреждение или представителите на властта ще имат може би мъжествин при оправдането на тзи суми. Затуй азъ съмтам, че трябва да се приеме туй допълнение към чл. 2: „а направеният разход за ремонт, преди влизане в сила на наредбата, ще се оправдават въз основа завършените документи от назначените технически лица“, защото тогава нбмаме комисия. Азъ мисля, че г. министърът ще се съгласи с това предложение, понеже то не визира врачани, а по-скоро хората, които отпуснаха предварително кредитъ.

Председателстващ д-ръ Б. Вазов: Г. министре! Искате ли думата?

Министър П. Тодоров: Съгласен съмъ.

Председателстващ д-ръ Б. Вазов: Вие, г. докладчик?

Докладчик Г. Семерджиев (д. ст.): Съгласен съмъ.

Председателстващ д-ръ Б. Вазов: Г. г. народни представители! Г. министърът е съгласен съ тази прибавка към чл. 2, а именно след думата „Враца“ да се прибави: „а направеният разход за ремонт, преди влизане в сила на наредбата, ще се оправдават въз основа завършените документи от назначените технически лица“. Които от вас са съгласни съ тази прибавка, моля, да вдигнат ръка. Болшинство, Събралието приема.

Ще пристъпимъ къмъ четвъртото предложение, направено къмъ чл. 4. Г. г. народни представители! Предложението е следното: (Чете) „Увеличават се процентото оценитъ на сградитъ, определени отъ съдебно-административната комисия, както следва: до 50.000 л. — 50%, до 100.000 л. — 30% и отъ 100.000 л. нагоре — 20%.“

„Забележка I. Освобождават се отъ такса за превоз по държавните железници всички строителни материали, предназначени за възобновяване на изгорелите сгради“.

„Забележка II. Процентото увеличение се излиза при изчисляване строежа“.

Г. г. народни представители! Считаю за дълг да забележа, че това не е вече прибавка и поправка въ духа на законопроекта. Това е едно съвършено ново предложение и мисля, че споредъ правилника ще би могло да се гласува.

Има думата народниятъ представител г. Иванъ Симеоновъ.

И. Симеонов (д. ст.): При първото четене на законопроекта всички тия положения се изнасятъ предъ Парламента и се добряват. Обаче, г. председателътъ казва, че трябва да се оттегли това предложение затова, защото го нбмало въ законопроекта. Може да го нбма въ законопроекта на г. министъра, но да го има въ предложенията на депутатитъ и при първото и при третото четене. Струва ми се, г. председателю, че поне по тзи предложения, тй важни за тия хора, не би трябвало да се повдига въпросъ за оттеглянето имъ. Ако това предложение е целесъоб-

разно, добро, полезно, можемъ смѣло да нарушимъ правилника за известност моментъ . . .

С. Костурков (д. ст.): Нбма никакво нарушение.

И. Симеонов (д. ст.): . . . а въ случай нбма нарушение на правилника — стига да бъдемъ полезни на тия нещастници. Г. г. народни представители! Г. министърътъ не се съгласи да се даде кредитъ отъ 80 милиона лева, като даде тържествено обещание, че ще даде допълнително остатъка. Обаче, какво лошо ще се направи, ако ние предвидимъ въ законопроекта процентовитъ увеличения, макаръ, че нбма кредитъ за тйхъ. Съ тхното гласуване, ние ще усложнимъ и безъ туй, казвамъ, беднитъ и нещастни врачани. Ние да гласуваме процентитъ увеличения въ закона — до 50.000 л. — 50%, до 100.000 л. — 30% и отъ 100.000 л. нагоре — 20%. Г. министре! Азъ се обръщамъ къмъ Васъ и правя следната декларация, че повече отъ половината къщи, които са изгорели, са до 50.000 л., че тзи сгради са оценявани едва съ десетата част отъ тхната стойност и тия хора не могат да построят и една малка курпаци съ тзи суми, които имъ се отпускатъ. Вие вбрате ли, че разрушенията на изгорелата градъ Враца са на сума около 80 милиона лева? Азъ вчера ббх съ председателя на съдебно-административната комисия въ Враца, който заедно съ другаритъ си напуша града, понеже са завършили своята мисия; той каза: сумата е около 70 милиона безъ нбколко, сто-двестъ, хиляди лева. Следователно, процентовитъ увеличения, както казахъ и при разискването на законопроекта по принципъ, ще стигнатъ максимумъ до 6—7 милиона лева върху 21 милиона лева. Накъ не повтори ли ще потрети: въ Враца има изгорѣли около 60 здания, които струватъ надъ 500.000 л., има 200, които струваха по 100.000 л., а ние даваме всичко 21 милиона лева! Най-после г. г. народни представители, държавата бедна, бедна, по възврате и въ нашето положение. Тезко е положението на изгорѣли врачани! Недейте за 5—10 милиона лева прави смѣтка, че държавата ще загуби или че ще се опрости. Не! Дайте възможност на ония добри граждани да живятъ, да бъдатъ полезни на тая държава. Азъ Ви моля, г. министре, успокойте ги като приемете това процентно увеличение. То може да се измѣни, да се премахне пакъ съ едно предложение отъ Васъ. Ние ще го гласуваме, когато има причини за това, но дека сега се приеме.

Председателстващ д-ръ Б. Вазов: Г. Симеоновъ! Въ Вашето предложение къмъ чл. 4 има една забележка, първа, въ която се казва: (Чете) „Освобождават се отъ такса за превоз по държавните железници всички строителни материали, предназначени за възобновяване на изгорелите сгради“. Това тйщо би могло да се приеме въ тоя законопроектъ, но колкото се касае до първата част отъ Вашето предложение и до втората забележка, азъ мисля, че не мога да ги поставя на гласуване, защото това противоречи на законопроекта, защото кредитътъ е определенъ — 70.000.000 л. Вие имате заявлението на г. министъра, че въ случай на нужда, ще се внесе новъ законопроектъ; затова оттеглете първата и последната части отъ Вашето предложение. Азъ ще мога да ги гласувамъ. Новото предложение, което Вие правите, излиза вънъ отъ границитъ на кредита.

И. Симеонов (д. ст.): Позволете! Вие ме обвинявате въ тезание на правилника. Ами то е все същото, когато сме гласували на нбкой българинъ пенсия 1.000 л. и сетне казваме да се увеличи пенсията му съ 20%. На част се отпускатъ 70 милиона лева, а ние искаме да ги направимъ 80. Така е и съ моето предложение, за което Вие казвате, че нбма връзка съ законопроекта. Азъ не мога да разбера това. Азъ мисля, че не само има връзка, но че има една дебела връзка.

Председателстващ д-ръ Б. Вазов: Азъ мисля, че нбмамъ право, съгласно правилника, да поставя на гласуване първата и последната точки отъ Вашето предложение, защото излизатъ отъ границитъ на законопроекта. (Къмъ министъръ П. Тодоровъ) Г. министре! Какво ще кажете?

Министъръ П. Тодоровъ: Азъ разбираю добритъ чувства на г. Симеоновъ, които ббха одобрени онзи день отъ цѣлия Парламентъ. Изявленията, които се направиха отъ стѣпнитъ представители по този поводъ, и декларацията, която азъ направихъ тогава и която сега правя, е, струва ми се, достатъчна за г. Симеоновъ и за пострадалиятъ, за

да върват, че след като се установяваме на тази сума, тя ще се даде и в най-скоро време. Но, г. народни представители, прав е г. председателят на Камарата, като казва: „Какви проценти ще озаконявате тук? Като идеално поставени, те съм се спирал, защото въ комисията казах: „оставете ги, докато се установим на сумата, която ще дадем. Може процентът да не бъде 50%. И аз съмтам, че за къщурки оценени на 20—30 хиляди лева, процентът може да бъде 60 и 70%, а за къщурки, които са оценени над 100 хиляди лева да не дадем никакъв процент. Това е въпросът на пречка, на компромис. Аз не съм против да се даде един процент плюс това, което се дава, особено за подпомагане строежа.

Що се отнася до омази привилегия — за безплатен превоз на материалит — казах и оня ден, казвам го и сега, това не е работа на законопроекта. Ще обмислим и ще видим. Но дайте възможност, г-да, да го обсъдим по-обстойно, и след като получим всички данни, които ще трябва да имаме на разположение, в най-близко време ще ликвидираме съ въпроса.

Моля г. Симеонов да оттегли туй свое предложение, да се задоволи с тия 70 милиона лева, да се дадат веднага на нуждаещите се, за да могат да си доставят веднага материали, а в най-близко време ще твдаме да им помогнем доколкото можем, ако видим, че помощта е малка.

И. Симеонов (д. ст.): При тая тържествена декларация на г. министра, че в най-близко време ще бъде внесен допълнителен кредит за процентно увеличение на сумит, които са поставени от съдебно-административната комисия — а аз съм убеден и вървам, че г. министърът ще извърши това — аз оттеглям първа и последна точка от предложението си към чл. 4. Но не мога да разбера, защо забележката за провоза да не може да се остави.

Председателстващ д-ръ Б. Вазов: То може да остане, но само първата и последната части да се изоставят.

И. Симеонов (д. ст.): Съгласете се, г. министре, защото след десетина дена ще имате хора на Сарамбей, взели аванс по десетина хиляди лева, да купуват дъски и мертеци и не ще им стигнат парит за работа. Разберете туй, г. министре.

Председателстващ д-ръ Б. Вазов: Има думата г. докладчикът.

Докладчик Г. Семерджиев (д. ст.): Съгласен съм превозът по железниците да бъде безплатен за материалит, съ които ще се строи.

Председателстващ д-ръ Б. Вазов: Значи, първата и последната части от предложението по чл. 4 стават безпредметни. Ще пристъпим тогава към гласуване само на забележката към чл. 4, която гласи (Чете) „Освобождават се от такса за превоз по държавните железници всички строителни материали, предназначени за възобновяване на изгорелите сгради“. Като г. г. народни представители са съгласни да се прибави тази забележка към чл. 4, моля, да вдигнат ръка. Болшинство, Събраниято приема.

Има и шесто предложение.

И. Симеонов (д. ст.): Последната забележка относно заплащането на процентното увеличение при започване строежа също така пада сама по себе си.

Председателстващ д-ръ Б. Вазов: Да. — Сега следва шестото предложение.

И. Симеонов (д. ст.): Не, има една забележка, г-да. Има предложение по нея, подписано от десет души: (Чете) „към забележката на чл. 2 след думит „отпуснатия хляб“ се прибавят „и стъкла“.

Г. г. народни представители! На тъзи, чийто домове са изгорели, няма да им се отпусне отгълен кредит за стъкла, защото общо се оценяват изгорелите сгради. Обаче 99% от врачанскит граждани или, по-точно, цял град остава без един здрав джамъ. Всичкит джамове от голмит стресения бяха направени на парчета. Да допуснем, че хората, които са състоя-

тели, ще се купят джамове, но 60% от тъзи хора, които са пострадали в това отношение, ще могат да заплатят тъзи джамове, които са им дадени. Има бедни вдовици, има инвалиди от войната, има и други хора, които не могат да платят 400—500—600 л. за джамове; държавата трябва да ги обезпечи. Ако г. министърът на финансит иска да тури една преграда, нека по-богатит хора претърпят известни загуби, но беднит обезщетено трябва да бъдат обезщетени, като не им се поискат сумит за онези джамове, които им са дадени.

Председателстващ д-ръ Б. Вазов: Да се тури „за беднит“.

И. Симеонов (д. ст.): Аз не казвам за беднит; ако г. министърът на финансит се съгласи, можем да го вземем. Да не мислят г. г. народнит представители, че ние правим въпрос за нашит джамове, защото са стресени! Дадени са стъкла за около 1.200.000 л. Това е една голма сума.

Аз моля г. министра да се съгласи с моето предложение. (Чете) „към забележката на чл. 2 след думит „отпуснатия хляб“ се прибавят „и стъкла“.

Д-ръ А. Гиргинов (д. ст.): „На беднит“.

И. Симеонов (д. ст.): Добре, нека се каже „и стъкла на беднит“.

Министър П. Тодоров: Тогава нека общината установи кой е беден.

Председателстващ д-ръ Б. Вазов: Значи към забележката на чл. 2 след думит: „отпуснатия хляб“ ще се прибавят думит . . .

И. Симеонов (д. ст.): „И стъкла на беднит“.

Председателстващ д-ръ Б. Вазов: . . . „и стъкла на беднит“.

Министър Я. Стоенчев: Само на беднит ли ще се дадат стъкла?

Председателстващ д-ръ Б. Вазов: Да.

И. Симеонов (д. ст.): Моето предложение е след думит „отпуснатия хляб“ да се прибави „и стъкла на беднит“.

Д-ръ А. Гиргинов (д. ст.): „Раздадени на беднит граждани“.

Председателстващ д-ръ Б. Вазов: Значи, след думит „отпуснатия хляб“ да се прибавят думит „и стъкла, раздадени на беднит“.

И. Симеонов (д. ст.): Да, само „стъкла, раздадени на беднит“.

Председателстващ д-ръ Б. Вазов: Г. г. народни представители! По-добре е да се махне думата „раздадени“ и да остане само „и за отпуснатит стъкла на беднит от тъх“, които думи да се прибавят след думата „врачани“, а след думата „хляба“ да се прибави „и стъкла“.

И. Симеонов (д. ст.): Добре.

Председателстващ д-ръ Б. Вазов: Които са съгласни с предложението на г. Симеонов, към забележката на чл. 2, след думит „отпуснатия хляб на врачани“ да се прибави „и за отпуснатит стъкла на беднит от тъх“, а след думата „хляба“ да се прибави „и стъклата“, моля, да вдигнат ръка. Болшинство, Събраниято приема.

Министър П. Тодоров: Да се разберем, че само хлябът не ще се плаща от никого.

И. Симеонов (д. ст.): Да хлябът не ще се плаща от никого. Само стъклата ще се плащат от богатит. Нека това се пише в дневникит, за да се знае, защото ако вземе да се плаща и хлябът от всички, не знам къде ще отидем.

Председателстващ д-ръ Б. Вазов: Г. г. народни представители! Обръщам вниманието ви, че въ шестото предложение г. Симеонов иска . . .

И. Симеонов (д. ст.): Аз го оттеглям, понеже г. министърът и по него даде тържествена декларация въ Камарата, че след като узнае колко сж убийствъ, колко сж инвалидитъ, той ще внесе предложение за даване пенсия на пострадалитъ.

Председателстващ д-ръ Б. Вазов: Добре. — Г. г. народни представители! Ще пристъпимъ къмъ гласуването изцѣло на законопроекта. Ония отъ васъ, които приематъ на трето четене законопроекта, за извънбюджетенъ (свръхсметенъ) кредитъ на сума 70.000.000 л. за даване помощъ на пострадалитъ отъ пожара на 30 септемврий 1923 г. въ гр. Враца, съ поправитъ и прибавитъ, които се приеха преди малко, моля, да вдигнатъ рѣка. Болшинство, Събраниято приема. (Вж. приложение № 12, Т. II)

Пристъпваме къмъ втора точка отъ дневния редъ, а именно: първо четене законопроекта за разрешаване на Кюстендилския окръгъ и на Русенската градска община да сключатъ заемъ.

Моля г. секретаря да прочете законопроекта. Попеже гъма нийкой отъ секретаритъ, моля г. Кънчо Кънчевъ да прочете законопроекта.

Замѣстникъ-секретарь К. Кънчевъ (д. ст.): (Прочита изцѣло законопроекта, заедно съ мотивитъ къмъ него — вж. приложение № 17, Т. I)

Председателстващ д-ръ Б. Вазов: Има думата народниятъ представителъ г. Кънчо Кънчевъ.

К. Кънчевъ (д. ст.): (Отъ трибуната) Г. г. народни представители! Предложението за разрешаване отъ васъ законопроекта — азъ ще говоря само за Русенската градска община — за разрешаване на Русенската градска община да сключи заемъ иде да отговоримъ на една неотложна нужда. Съ този заемъ ще се поправимъ едно положение, което до болезненостъ е станало изтърпяемо за гражданитъ на Русе. Русе и русенци сж въ положението на оногova, за което казватъ: вода, газъ, жаденъ ходи. Русе, единъ 40-хиланденъ градъ на Дунава, е принуденъ да търпи не само извънредно голъма липса отъ вода, но и да се снабдява съ вода по единъ примитивенъ и извънредно скъпо коствувачъ начинъ. Най-после, лѣто русенци сж въ едно истинско бедствено положение. Тъ не само че едва си набавятъ вода за пиене отъ малкото чешми, но тѣ не могатъ да си позволятъ лукса: да си полъгнатъ малко въ къщи и около къщи. И така градътъ въ горещитъ месеци юлий, августъ и септемврий потъва въ облаци прахъ и аѣма мѣсяо където да може да си отдъхне уморениятъ отъ дневния трудъ гражданинъ.

Русенскиятъ общински съветъ отъ дълго време е промишлявалъ за премахването на това бедствено положение. Въ годинитъ 1908 и 1909 той е сключилъ единъ 6-милионенъ заемъ отъ Българската народна банка за построяването на водопроводъ и водопроводна мрежа. Този 6-милионенъ заемъ е употребенъ наистина за целитъ, обаче не е стигналъ. Тия шестъ милиона лева сж достигнали само за изкарането на водопроводната мрежа, кръгло 68 км., и за построяването на бетонния резервоаръ. Резервоарътъ е изкаранъ въ 1912 г., а водопроводната мрежа, всичко кръгло 68 км. отъ 100—450 м. м. е свършена въ 1914 г. Така отъ тая година, 1914, Русе има заровено подъ земята въ водопроводната мрежа едно богатство, възлизаще, споредъ сегашна оценка — както ми даде за това дадени водопроводното отдѣление — на 70.500.000 л., а бетонниятъ резервоаръ на 10.000.000 л., или всичко 80.500.000 л. капиталъ заровенъ въ земята, безъ да може градското общинско управление въ Русе да вземе нито осемъ стотинки доходъ. Това състояние продължава вече 12—14 години. Недостигна стариятъ заемъ да се довърши водоснабдяването, сир, да се изкопаятъ шесттѣ кладенци въ островъ Св. Матей, да се построятъ инсталациитъ за черпене на водата и да се вкара водата, чрезъ единъ голъми трѣби, които ще бждатъ не повече отъ единъ километъръ, въ резервоара, отъ където вече ще може да отива по разклоненията въ улицитъ и въ частнитъ домове. Тъмо това е, което трѣбва да се довърши и което стои недовършено въ продължение на 12 години. И за тази целъ се иска заемътъ отъ 10 милиона лева.

За да видите колко е неотложна нуждата и колко частъ по-скоро трѣбва да се довърши водоснабдяването, ще ви дамъ г. г. народни представители, съвършено малко данни.

Какво харчатъ днесъ русенци за снабдяване съ вода за пиене само чрезъ сакаджии? Зарегистрирани сж 204 сакаджии; всеки сакаджия взема отъ гражданитъ за вода по 100—200 л. дневно или срѣдно 120 л.; 204 сакаджии по 120 л. дневно по 365 дни — прави 8.935.200 л. значи, русенци харчатъ само за вода за пиене отъ Дунава 8.935.200 л. годишно. Освенъ това най-малко 100 души продаватъ вода съ тенекин, по 1—1.50 л. на тенекъ, и всѣки тенекеджия, който носи вода, взема най-малко по 50 л. на день; значи, 100 тенекеджии по 50 л. по 365 дни правятъ 1.825.000 л. или русенци харчатъ кръгло 11.000.000 л. годишно за вода. Следователно въ денонощие за 500 кубика отъ градскитъ чешми 300 кубика отъ дунавската вода и 200 отъ кладенцитъ, всичко 1000 кубика, или смѣтано върху 40.000 души се пада по 25 литра на човѣкъ, русенци плащатъ годишно кръгло 11 милиона лева, или по 40 л. кубическиятъ метъръ вода. Когато, следъ като се направи тази инсталация, следъ като се похарчатъ тѣзи 10 милиона лева, за да се довърши водоснабдяването, още ще имаме следното положение: изработениятъ проектъ предвижда да даде на града при 8-часова работа на помнитъ 2.800 кубически метра вода, т. е. по 70 литра на човѣкъ въ денонощие, обаче, както мрежата, така и резервоаритъ, кладенцитъ и помнитъ сж неподобни за непрекъсната 24-часова работа въ денонощие и общината, съ увеличаване на работното врѣме на помнитъ, съ проектираната инсталация ще даде на гражданитъ 7.400 кубически метра вода въ денонощие. За 40.000 души, по 70 литра вода на глава, като се сметне, че ще се продава водата по 6 л. кубическиятъ метъръ, ще се добие единъ доходъ отъ 6.082.000 л., когато разходътъ ще бжде: за персоналъ 800.000 л. за електрическа енергия по 2 л. киловатъ — 1.082.000 л. и за канцеларски и други материалъ — 300.000 л., или всичко 2.182.000 л.; значи, ще се реализира чиста печалба кръгло 4.000.000 л. Ако даже се увеличи цената на кубическия метъръ по 10 л., която ще бжде 4 пкти по ствита, отколкото сегашната цена на кубически метъръ вода, общинскиятъ бюджетъ ще има чиста печалба 8.000.000 л.

И така отъ довършване на водопровода общинскиятъ бюджетъ ще може да зарестира едно приходно перо отъ 4—8 милиона лева. Това сж колосалнитъ изгоди, които ще има Русенскиятъ общински съветъ и русенци отъ довършването на водопровода, и една колосална нужда, която тѣ сж чувствували отдавна ще имъ бжде задоволена. Тая нужда е изучена преди 15 години отъ професори, дошли отъ Германия, отъ нашия проф. Бончевъ, отъ десетина инженери и работата остава да се довърши. Това ще може да стане, следъ като гласуваме заема, който се иска за Русенската община.

Съ гласуването на този законопроектъ вие ще отговорите на една истинна нагрѣла нужда, за да се тури край на това бедствено положение, въ което се намира гр. Русе. Азъ ви моля да гласувате законопроекта тѣй, както е предложентъ и да се изпрати въ комисията, където, ако има да се направятъ нѣкои редакционни поправки, да се направятъ.

Д. Кьорчевъ (д. ст.): Това е локална политика.

К. Кънчевъ (д. ст.): Това не е никаква локална политика г. Кьорчевъ, ами излагаме подлежащитъ нужди на населението въ гр. Русе. Ако Вие смѣтате, че не трѣбва да се прави това, щедейте го правя и щедейте стои тукъ. Вие сте „голѣмъ държавникъ“, вие, обаче, искаме да услужимъ на града и на населението.

Председателстващ д-ръ Б. Вазов: Има думата народниятъ представителъ г. Никола Кемилевъ.

Н. Кемилевъ (д. ст.): Пледъ видъ на това, че настъпва строителниятъ сезонъ, и предъ видъ на това, че по моето мнение помнитъ и машинитъ ще се доставятъ отъ странство, азъ ще моля г. министра на финанситъ и г. г. народнитъ представители, следъ приемането на законопроекта по принципъ, да му се даде спешностъ, за да можентъ действително да удовлетвориимъ тази подлежаща нужда и презъ пролѣтния сезонъ да се започне строежътъ на помнитъ и снабдяването на гр. Русе съ вода.

Председателстващ д-ръ Б. Вазов: Има думата народниятъ представителъ г. Минчо Дилиновъ.

М. Дилиновъ (з): Г. г. народни представители! Следъ войната се изложиха твърде голѣми нужди на много отъ нашитъ градове. Г. министърътъ на вътрешнитъ работи ни внесе единъ законопроектъ, който цели да се даде за-

емъ на единъ окръгъ и на една градска община, за да се задоволятъ еменно такива насъщни нужди.

Относно заема на Кюстендилския окръгъ, който се иска за да се задоволи нуждата отъ строежа на професионалното столарско училище, каквото съществува сега въ едно много лошо паянтово здание, ние не можемъ да не подкрепимъ тази инициатива на този окръгъ. Ние, земеделската парламентарна група, ще гласуваме този заемъ.

Относно заема на Русенската градска община има да кажа следното. Ние действително познаваме добре голѣмитъ нужди на града, изтъкнати и отъ г. Кънчевъ. Ако има градъ у насъ, който да е въ най-лошо положение по отношение водоснабдяването, това е безспорно гр. Русе, и ако има градъ, въ който развителинитъ болести да се ширатъ презъ цѣлата година, това е безспорно пакъ гр. Русе. Като така, ние ще гласуваме и за този заемъ. Ще искаме само въ комисията да се даде обстойно разяснение по чл. 4 отъ този законопроектъ, за да се види какъ ще бъде гарантиранъ този заемъ отъ страна на общината, защото знае се, че общината има твърдо много задължения, и ако тамъ не се дадатъ достатъчни гаранции, че приходитъ на общината ще бъдатъ канализирани, за да могатъ постепенно да покриятъ този заемъ, безспорно е, че държавата въ бъдеще ще трѣбва да поеме покриването на този заемъ. Гр. Русе има използвани твърде много общински богатства, има една голѣма мера, има банки, има театри, има голѣми общински градини и безспорно би трѣбвало така да се нареди общинското стопанство, че да може действително да постигне по-голѣмъ приходъ. Въ тая смисълъ би трѣбвало да се дадатъ разяснения, за да можемъ спокойно да гласуваме този заемъ, за да видимъ, че действително гаранциитъ сж достатъчно. Но нуждата е извънредно голѣма. Вѣрю е, че тамъ е построена водопроводна мрежа, резервоаръ, хвърлени сж грамадни суми. Яви се безспорно едно голѣмо затруднение. Попече водата, която ще се изважда отъ дѣлото на Дунава, съдържа магnezни соли, за пречистването ѝ отъ тѣхъ трѣбватъ специални машини. И отъ тамъ се налага на общината да хвърли такава голѣма сума отъ 10 милиона лева въ това предприятие. Но щомъ веднажъ е ангажирана една голѣма сума, ние по-нататъкъ не бива да отказваме на Русенската община да ѝ гласуваме тоя заемъ.

Председателствуващъ д-ръ Б. Вазовъ: Има думата г. министърътъ на вътрешнитъ работи и народното здраве.

Министъръ И. Русевъ: Г-да! Безспоренъ фактъ е, че нашитъ градини още сж твърде далечъ, за да може да се каже, че тѣ иматъ онова благоустройство и онѣзи стопански наредби, при които тѣ трѣбва да се развиватъ. Благоустройството на градината, снабдяването ѝ съ вода, канализирането, паяването, който да унищожи праха и калта, всичко туй е една голѣма необходимостъ. Това не е луксъ, но е преднъ всичко нужно за запазване здравето на гражданитъ. Отъ друга страна заемитъ, които се правятъ, за да се осъществятъ стопанскитъ задачи, за да дадатъ доходи, сж също така една голѣма необходимостъ. И въ туй отношение Народното събрание трѣбва твърде много да помогне на нашитъ градини и въобще на нашитъ общини, за да престанатъ тѣ да търсятъ доходи само отъ данѣци, но да търсятъ татѣва и отъ стопански предприятия, както г. Кънчевъ русенскитъ народенъ представителъ ни нарисува картината, че Русе ще има 4 или 8 милиона доходъ. Но да се създава благоустройство и да се устроятъ стопански предприятия отъ средствата на редовнитъ бюджети е действително немислимо. Трѣбва да се прибегне къмъ заеми. Къмъ тия заеми вѣроятно ще прибегнатъ много общини, стига тѣ да могатъ да издържатъ службата по тѣхъ.

Поради тия причини, тѣ ясно изложени въ самитъ мотиви на законопроекта, и по мотивитъ, които изнесохъ г. г. народнитъ представители, азъ моля законопроектътъ да бъде приетъ на първо четене и да му се даде спешностъ, за да може преди настъпването на строителния сезонъ да се почнатъ подготовителнитъ работи. (Ръкоплъскания отъ стовориститъ)

Председателствуващъ д-ръ Б. Вазовъ: Другъ никой не иска думата. Ще пристъпимъ къмъ гласуване. Които г. г. народни представители приематъ по начало законопроекта за разрешаване на Кюстендилския окръгъ и на Русенската градска община да сключатъ заеми, моля, да вдигнатъ рѣка. Болшинство, Събранието приема.

Има предложение отъ г. министра законопроекта да не отива въ комисията, но веднага да се пристѣпи къмъ второто му четене. Които отъ васъ приематъ това предло-

жение, моля, да вдигнатъ рѣка. Болшинство, Събранието приема.

Моля г. секретаря да прочете на второ четене законопроекта.

Замѣстникъ-секретаръ К. Кънчевъ (д. ст.): (Чете)

„ЗАКОНЪ

за разрешаване на Кюстендилския окръгъ и на Русенската градска община да сключатъ заеми“.

Председателствуващъ д-ръ Б. Вазовъ: Има думата народниятъ представителъ г. Асенъ Господиновъ.

А. Господиновъ (сд): Две думи ще кажа по заглавието на законопроекта. Казано е: (Чете) „Законъ за разрешаване на Кюстендилския окръгъ и на Русенската градска община да сключатъ заеми“. Позволявамъ си да искамъ да се направи една поправка. Така както е казано — Кюстендилския окръгъ — това не е едно понятие прието въ нашитъ закони, окръгътъ не е юридическа личност. Предлагамъ да се каже „Кюстендилския окръженъ съветъ“.

Министъръ И. Русевъ: Да.

Председателствуващъ д-ръ Б. Вазовъ: Има предложение отъ народния представителъ г. Асенъ Господиновъ, което се приема и отъ г. министра, да се измѣни заглавието на законопроекта въ смисълъ, да се каже „на Кюстендилския окръженъ съветъ“, вмѣсто „на Кюстендилския окръгъ“.

Които приематъ заглавието на законопроекта съ тая поправка, моля, да вдигнатъ рѣка. Болшинство, Събранието приема.

Замѣстникъ-докладчикъ К. Кънчевъ (д. ст.) (Чете) чл. 1,
— вж. приложение № 17, Т. I)

Председателствуващъ д-ръ Б. Вазовъ: Които отъ васъ, г. г. народни представители, приематъ чл. 1, както се прочете, моля, да вдигнатъ рѣка. Болшинство, Събранието приема.

Д. Кьорчевъ (п. л.): Редакцията не е правилна, изправте я сега.

Замѣстникъ-секретаръ К. Кънчевъ (д. ст.): Чл. чл. 1, 2 и чл. 3 ще се сѣлятъ и вмѣсто чл. 2 ще се постави буква А, а вмѣсто чл. 3 — буква Б. (Прочита чл. чл. 2 и 3, които ставатъ букви А и Б на чл. 1 — вж. приложение № 17, Т. I)

Въ буква А вмѣсто думитъ „на Кюстендилския окръгъ“ се поставятъ думитъ „на Кюстендилския окръженъ съветъ“.

Председателствуващъ д-ръ Б. Вазовъ: Които приематъ чл. чл. 2 и 3, които ставатъ букви А и Б на чл. 1, заедно съ направената поправка, моля, да вдигнатъ рѣка. Болшинство, Събранието приема.

Замѣстникъ-докладчикъ К. Кънчевъ (д. ст.): Г. г. народни представители! Ползувамъ се отъ присѣтствието на г. министра на финанситъ за да направя едно предложение, което доли да повлияе на законопроекта.

Председателствуващъ д-ръ Б. Вазовъ: Не може да се правятъ предложения сега. Ще се гласуватъ на третото четене.

Замѣстникъ-докладчикъ К. Кънчевъ (д. ст.): Какъ да не може?

Председателствуващъ д-ръ Б. Вазовъ: Защото никой не може се ориентира. Ще го направите на трето четене. Моля Ви се, приемете този редъ.

Замѣстникъ-докладчикъ К. Кънчевъ (д. ст.): Касае се за следущето. Г. министърътъ на финанситъ е тукъ, той е въ течение на работата и я знае много добре. Азъ вчера бѣхъ при управителя на Народната банка. Ще ви обясня и ще видите за какво е.

Председателствуващъ д-ръ Б. Вазовъ: За по-голѣма ясностъ ще направите предложението при третото четене.

Министъръ И. Русевъ: Ще стане много късно.

Председателствуващъ д-ръ Б. Вазовъ: Нѣма да стане късно.

М. Дилиановъ (з): Тръбва да се избегне комисията. Всеки народен представител, когато един законпроект се гласува член по член, може да прави предложения.

Председателстващ д-ръ Б. Вазовъ: Добре!

Замъстник-секретаръ К. Кънчевъ (д. ст.): По п. 3 ще се употребят 10.000.000 л. за дефиниране на общинския водопровод и 5.000.000 л. „за погасяване закъснатите анионети на старите общински заеми, склучени отъ Българската народна банка“. Тукъ съж произнесати думитъ „и за лихви за първата година и за разходи по този заемъ“ — съгласно решението на комисията и на общинския съветъ.

М. Дилиановъ (з): Турете „и други“.

Замъстник-секретаръ К. Кънчевъ (д. ст.): Туй е уговорено. Г. министърътъ на финанситъ е тукъ и той ще потвърди, че съж преходитъ по редовния бюджетъ общината не може да посредни лихвитъ по този заемъ, които възлизатъ на 1.500.000 л.; второ, разходите съж туй също въ значителенъ размъръ и поставятъ общината въ затруднение; и трето, закъснатитъ анионети възлизатъ на 2.500.000 л. — 3.000.000 л.

М. Дилиановъ (з): Знаци, отъ заема да се плаща лихвата. Това е много неудобно.

Председателстващ д-ръ Б. Вазовъ: Това не е ясно. Ще има разискване.

Има думата г. министърътъ на финанситъ.

Министъръ П. Тодоровъ: Ако не бѣше такава голѣма нуждата на Русенската градска община, да си кажа откровенно, азъ не бихъ се съгласилъ по никакъ начинъ да ѝ се дадатъ пари, защото е заборчела до уши. Това е една финансово операция, която не се срѣща никъде по свѣта. Кредиторитъ налагатъ най-стрални наказания на този, който отива да моли на колѣне за заемъ, както е настоящиятъ случай. Да искашъ да ти се дадатъ пари, за да доизкарашъ едно предприятие, което е крайно необходимо, това е допустимо; да конвертирашъ единъ старъ дългъ отъ 5.000.000 л. — и това горе-долу пакъ никъде се срѣща, особено въ общини, които свършено перазумно съж се управлявали, а за голѣмо съжаление, повечето отъ нашитъ общини съж се управлявали така; но да искашъ, първиятъ анионетъ на заемъ, който току-що склучаешъ, да се плати отъ произведението на склученъ заемъ, безъ да си въ състояние да гарантирашъ изплащането му съж нормалнитъ приходи, това, безспорно, е уликъ заемъ, който може да се позволи само тогава, когато обществонитъ нужди надбяватъ надъ чисто финансовитъ съображения. На не на трѣбва да се съгласи, защото иначе заемътъ е абсолютно невъзможенъ. А нощъ заемътъ е невъзможенъ, то значи, да стоятъ овѣзи десетки милиони лева, които съж хвърлени досега за водопровода, свършено перентабилни въ подземято. Но съставето настрана тия милиони, ами г. Русе и въ бъдаше ще продължава да бѣде безъ вода, ще тѣне въ прахъ, и въ края на крайщата ще бѣде разсадникъ на бактерии, та болести.

Г. г. народни представители! Това е единъ отъ многото случаи които идва да ви убедятъ въ ощи гасчийакъ, който характеризира нашето общинско стопанство. И вие като ще вземемъ мърки за отстранение въ бъдаше на подобно безначално въ стопанството на Русенската община се съгласяваме да ѝ дадемъ единъ заемъ при тѣзи условия. Но азъ подчертавамъ: Българската народна банка доста обстойно се занима съ този въпросъ и взема всички мърки да бѣде гарантирана въ бъдаше отъ батачиѣския принципъ при стопанството. Подчертавамъ, че ако Русенската община прояви най-малко искоректностъ при посрещането на ошитъ ангажментъ срѣмъ Българската народна банка, никакви стопански, никакви здравословни, никакви културни съображения, не само на мене, но и на когото и да било на това мѣсто, нѣма да попречатъ да вѣне въ ролята си на ексекюторъ на редовнитъ ѝ приходи. (Веселостъ)

Замъстник-секретаръ К. Кънчевъ (д. ст.): Приемаме го. — Въ края на п. 3 на чл. 3 следъ думитъ „Българската народна банка“ искаме да се прибави: „и за лихви за първата година и за разходи по този заемъ“.

Председателстващ д-ръ Б. Вазовъ: Г. г. народни представители! Които отъ васъ приематъ прибавката тѣ,

както се прочете отъ г. Кънчева, съж която е съгласенъ г. министърътъ на финанситъ, моля, да вдигнатъ рѣка. Болшинство, Събранието приема.

Които отъ васъ приематъ чл. чл. 1, 2 и 3, които ставатъ чл. 1, заедно съ прибавката, която преди малко приехте, моля, да вдигнатъ рѣка. Болшинство, Събранието приема.

Замъстник-секретаръ К. Кънчевъ (д. ст.): Чл. 5 става чл. 2 (Чете го — вж. приложение № 17, Т. I)

Председателстващ д-ръ Б. Вазовъ: Които отъ васъ приематъ чл. 5, който става чл. 2, моля, да вдигнатъ рѣка. Болшинство, Събранието приема.

Замъстник-секретаръ К. Кънчевъ (д. ст.): Чл. 6 става чл. 3 (Чете го — вж. приложение № 17, Т. I)

Председателстващ д-ръ Б. Вазовъ: Които приематъ чл. 6, който става чл. 3, моля, да вдигнатъ рѣка. Болшинство, Събранието приема.

Замъстник-секретаръ К. Кънчевъ (д. ст.): Чл. 7 става чл. 4 (Чете го — вж. приложение № 17, Т. I)

Председателстващ д-ръ Б. Вазовъ: Които приематъ чл. 7, който става чл. 4, моля, да вдигнатъ рѣка. Болшинство, Събранието приема.

Премиславаме къмъ следующата точка отъ дневния редъ — трето четене законопроекта за обществонитъ осигуровки.

Г. г. народни представители! Предъ видъ на това, че законопроектътъ е съж много дълго съдържание, моля да се съгласиме да се прочетатъ само първиятъ и последниятъ членове отъ законопроекта. Които отъ васъ приематъ да се прочетатъ само първиятъ и последниятъ членове на законопроекта, моля, да вдигнатъ рѣка. Болшинство, Събранието приема.

Д. Кьорчевъ (ш. л.): Лоша практика. Някой не ви дава право да правите таково предложение. Това е лошъ прецедентъ.

Председателстващ д-ръ Б. Вазовъ: Г. Кьорчевъ! Оставете на председателя да знае.

Има думата г. докладчикътъ.

Докладчикъ С. Мошановъ (д. ст.): (Чете законопроекта закона съж прибавитъ и поправитъ приети на второ четене)

Председателстващ д-ръ Б. Вазовъ: Г. г. народни представители! Има петъ предложения за поправки и прибавки. Ще ви ги прочета и ще се произнесете по тѣхъ по реда, по който съж представени.

Народниятъ представителъ г. Стойчо Мошановъ предлага следната прова алинея къмъ чл. 10: (Чете) „Къмъ помощитъ за домашно или болнично лѣчение се прибавя за всеко малолѣтно дете на осигурения допълнителна помощ по 1 л.“

Има думата докладчикътъ г. Стойчо Мошановъ.

Докладчикъ С. Мошановъ (д. ст.): Предлагамъ тази нова алинея къмъ чл. 10 по следнитъ съображения. Както ви е известно, съж приемане предложението на г. д-ръ Руменовъ се гашрва едно увеличение на помощта при болестъ и злополука съж огледъ на семейното положение на осигурения. Това увеличение на помощта се прие да бѣде въ размъръ 2% върху надницата. Понеже системата на закона не е основана на относителни числа, а на абсолютни: приемането на това предложение съж този текстъ ще повлече едно голѣмо затруднение при прилагането на закона. Понеже общозовно надницитъ се движатъ между 40 и 50 л., тѣзи 2% правятъ отъ 80 ст. до 1 л. Затова азъ правя предложението, помощта да бѣде фиксиръ 1 л. за всеко дете. Това предложение е даже по-благоприятно отъ предложението, което г. д-ръ Руменовъ направи, и е въ съгласие съж системата, която законътъ е възприелъ. Затуй ви моля да приемете предложението.

Председателстващ д-ръ Б. Вазовъ: Има думата г. министърътъ на търговията, промишлеността и труда.

Министъръ Ц. Бобошевски: И азъ се присъединявамъ къмъ това предложение. Както казахъ и при обясненията, които дадохъ при второто четене на законопроекта, по поводъ на тази добавка отъ г. Руменовъ, въ края на край-

платата тѣзи 2% ще дойдат до 1 л., защото срудињата заплатата е между 40—50 л., следователно 2% ще отговаря на 1 л. Тѣй што се моля г. Руменов да не прави вѣпрос — рѣдко сѫ ови лица, които получават 100 л. — и да се съгласи съ предложението на г. докладчика.

Председателствуващ д-р Б. Вазов: Ще гласуваме. Които от вас приемат прибавката на г. докладчика, а именно, алинея трета на чл. 10 да се измѣни както следва: (Чете) „Към помощитѣ за домашно или болнично лѣчение се прибавя за всѣко малолѣтно дете на осигурения допълнителна помощ по 1 л.“, моля да вдигнат рѣка. Болшинство, Събрането приема.

Второ предложението има направено от г. д-р Руменов, което се отнася до чл. 43. То гласи така: (Чете) „Текстът на чл. 43 да се видоизмѣни както следва: „Правага и задълженията на лѣкуващитѣ за смѣтка на фонда лѣкари се определят въ специалнитѣ наредби и правилници, които управлението на фонда, съвмѣстно съ Върховния медицински съветъ, ще изработят за приложенiето на закона. Въ случай на неизпълнение, нарушителитѣ сѫ наказватъ съгласно постановленията на настоящия законъ, независимо отъ следващитѣ им се наказаниа по общитѣ закони“.

Има думата народниотъ представител г. д-р Руменов.

Д-р В. Руменов (д. сг): (Отъ трибуната) Г. г. народни представители! Чл. 43, споредъ моето мнение, е единъ много важенъ членъ, защото съ него се определя онова, което ще гарантира добрия усѣхъ на самия фондъ; съ тоя членъ ще се определя каква ще бѣде формата на тая помощ, която целиятъ законъ цели. Въ текста, както се прие на второ четене, има едно нѣщо, което ми дава право да мисля, че ще станатъ голѣми недоразумения и вѣроятно е да се изработятъ такива правилници и наредби, които ще сгнѣнатъ цѣлата работа; и ще предизвикатъ недоволство както у самитѣ работодатели, така сѣща и у работниците. Въ члена, както се прие на второ четене, е казано, че правилницитѣ и наредбитѣ, по които ще се извършва медицинската помощ, ще се изработятъ отъ управлението на фонда, „следъ като се вземе мнението на Върховния медицински съветъ и на представителъ на управлението на Лѣкарския съюзъ“.

Г. г. народни представители! Отъ така приетия текстъ се разбира, че управлението на фонда ще изработи правилника, а ще вземе само мнението на Върховния медицински съветъ. Мене ми се чини, че това е неправилно. Фондътъ е учреждение, което ще организира всичката тая служба на застраховката, по записване, по контрол, по изплащане и т. п., на службата, която ще дава медицинска помощ, е вече една специална служба и правилницитѣ за нея трѣбва да се изработи отъ учреждението, което, споредъ законитѣ, има компетенцията да изработи подобни правилници. Въ дадения случай ще се явятъ две компетенции: еднага е компетенцията на хората, които знаятъ и разбиратъ дѣлото по осигуряванитѣ изобщо, а другата компетенция е онага на Върховния медицински съветъ, който знае какъ трѣбва да се уреди всичко онова, което цели запазването и подобрението на народното здраве. Трѣбва да се даде това право на Върховния медицински съветъ да участвува въ изработването на тия правилници и по друго едно въображение. Ние приехме въ първия членъ да има и незадължително осигурени, но азъ мисля, че много отъ самостоятелнитѣ занаятчии, търговци, земледѣлци и хора съ свободни професии, ще се застраховатъ. И понеже, г. г. народни представители, у насъ не навѣждаме има достатъчно лѣкари, то свободниятъ изборъ, за който даде тошкова декларация г. министърътъ, не може фактически да се прилага, защото има населени мѣста, у насъ съ 10—15—20 хилядно население, където има само единъ служебенъ участковъ лѣкаръ. Върховниятъ медицински съветъ, като има предъ видъ тѣзи населени мѣста, където има само единъ служебенъ лѣкаръ, ще гледа да координира двѣтѣ служби на този лѣкаръ — по оказване народното здраве и по застрахованитѣ. Ето защо, азъ предлагамъ правилницитѣ да се изработятъ съвмѣстно отъ управлението на фонда и Върховния медицински съветъ. Управлението на фонда ще представи свои мотиви за правилното функциониране на службата на фонда. Върховниятъ медицински съветъ, съобразявайки се съ тѣзи мотиви, за да не се попречи на дѣлката служба, която ще извършва единствениятъ служебенъ санитаренъ лѣкаръ въ околнота, ще трѣбва да комбинируетъ тѣзи две неговни служби така, што да не страда нито-

ресътъ на народното здраве, интересътъ на хората, които не сѫ осигурени. Мене ми се чини, че туй ще бѣде най-правилниятъ начинъ, по който ще се изработятъ правилницитѣ. Ще моля да се приеме това мое предложение.

Докладчикъ С. Мошановъ (д. сг): Съгласенъ съмъ.

Председателствуващ д-р Б. Вазов: Г. г. народни представители! Въ предложението на г. Руменовъ има нѣщо излишно, именно втората часть, която гласи: „Въ случай на неизпълнение, нарушителитѣ се наказватъ съгласно постановленията на настоящия законъ, независимо отъ следващитѣ им се наказаниа по общитѣ закони“, защото я има въ текста. Значи остава само първата часть на предложението. Г. Руменовъ предлага: (Чете) „Правага и задълженията на лѣкуващитѣ за смѣтка на фонда лѣкари се определят въ специалнитѣ наредби и правилници, които управлението на фонда, съвмѣстно съ Върховния медицински съветъ, ще изработи за приложенiето на закона“. Което отъ васъ приематъ . . .

Д. Кьорчевъ (н. л): Нѣма кворумъ, г. председателю, повикайте си депутатитѣ.

Докладчикъ С. Мошановъ: Преди да бѣдете вискателенъ спрѣмо насъ, кажете отъ вашата група колко души присъствуватъ, г. Кьорчевъ.

Д. Кьорчевъ (н. л): Ние сме олозиция, вие сте болшинство. Повикайте си депутатитѣ, прочетете ги колко сѫ.

Докладчикъ С. Мошановъ (д. сг): Вѣше по-хубаво да си кажете думата по този законопроектъ, откозкото да го саботирате по такъвъ начинъ.

Н. Балтовъ (д. сг): (Къмъ Д. Кьорчевъ) Пребройте ги вие. Само да си имае работа!

Председателствуващ д-р Б. Вазов: Азъ съмъ длъженъ, помъ ми се прави възражение, че нѣма кворумъ, да спра.

Н. Балтовъ (д. сг): Иска само да се попречи на работата.

Д. Кьорчевъ (н. л): Не е вѣрно. Депутатитѣ ни по идватъ, а отълѣтствието имъ е политика — това трѣбва да се разбере. (Нѣкои отъ народнитѣ представители влизатъ въ залата)

В. Георгиевъ (д. сг): Сега има кворумъ.

Председателствуващ д-р Б. Вазов: Има кворумъ. Които отъ васъ, г. г. народни представители, приематъ поправката на чл. 43, както е предложена отъ народния представител г. д-р Руменовъ, моля, да вдигнатъ рѣка.

Нѣкой отъ сговориститѣ: Г. министърътъ съгласенъ ли е?

Министъръ Ц. Бобошевски: Съгласенъ съмъ.

Председателствуващ д-р Б. Вазов: Болшинство, Събрането приема.

Преминуваме къмъ друго едно предложение по чл. 43, направено отъ г. Хрелопаловъ, съ което иска да се даватъ нова алинея къмъ този членъ, която да гласи така: (Чете) „Осигурениятъ е свободенъ да избере лѣкаръ, къмъ който да се обърне за медицинска помощ“. Ясно е.

Има думата г. министърътъ на търговията, промишлеността и труда.

Министъръ Ц. Бобошевски: Г. г. народни представители! Фактътъ, че компетента извършила оная алинея, която предвиждаше свободенъ изборъ на лѣкари. Независимо отъ това, азъ направихъ на два лѣти декларации, че това е системата, която трѣбва да бѣде усвоена отъ правилника, който ще се изработи. Но понеже тѣзи декларации недостатъчно успокоявали лѣкаревото съловие, то макаръ че е излишно, азъ съмъ съгласенъ да се вмѣкне и въ текста на чл. 43 принципътъ за свободното избиране на лѣкари отъ страна на работника. При декларациитѣ, които съмъ направилъ, това е излишно, но понеже лѣкаритѣ го искаатъ, азъ съмъ съгласенъ да се прибави.

Председателстваващ д-ръ Б. Вазовъ: Ще гласуваме. Които от вас (сж съгласни да се прибави нова алинея към чл. 43: (Чете) „Осигуреният е свободен да избере лекар, към когото да се обърне за медицинска помощ“, моля, да вдигнат ръка. Болшинство, Събранието приема.

Пристаиваме към четвъртото предложение, направено от г. Стойко Мошановъ, за намънение и допълнение на чл. 49 от законопроекта, което гласи така: (Чете) „В първата алинея думата „всички“ се заличава“.

Чл. 49, както е приетъ, гласи така: (Чете) „За всички констатирани нарушения на закона, инспекторитъ по труда и другитъ определени от министра контролни органи, съставятъ актове“ и т. н. Г. Мошановъ предлага въ първата алинея думата „всички“ да се заличи, като илеопазъмъ. Значи ще остане: „За констатирани нарушения“ и т. н.

Които от вас приематъ тази поправка въ първата алинея на чл. 49, имаме, да се премакне думата „всички“, моля, да вдигнатъ ръка. Болшинство, Събранието приема.

Скщо така г. Мошановъ предлага да се прибави втора алинея към чл. 49, въ смисълъ: (Чете) „Нарушенията извършени отъ лекаритъ, се констатираатъ отъ инспекторъ-лекаритъ при фонда съ актове, които приподписани отъ тѣхъ и нарушителитъ, се изпращатъ въ Върховния медицински съветъ. Последниятъ следъ като даде заключение си по тѣхъ, ги изпраща въ Министерството на търговията, промишлеността и труда за издаване постановление за глобяване“.

„Размъртъ на глобата е същиятъ, както за другитъ нарушения на закона“.

Има думата г. докладчикътъ.

Докладчикъ С. Мошановъ (д. ст): Г. г. народни представители! Тая нова алинея се наложил отъ текста на закона за опазване общественото здраве, който е общиятъ законъ по тая материя. Чл. 15 отъ този законъ разпорежда, што всички актове за констатирани нарушения, извършени отъ лекаритъ, предварително се изпращатъ на Върховния медицински съветъ, за да даде своитъ заключения по тѣхъ. Ние не можехме да се отклонимъ отъ този общъ принципъ, поставилъ въ общия законъ, който разпорежда въобще по материята за лекарската практика. Това е едно съгласуване, което ние трѣбва да направимъ съ закона за опазване общественото здраве.

Председателстваващ д-ръ Б. Вазовъ: Г-да! И азъ констатирамъ, че тукъ нѣма нищо ново.

Министъръ Ц. Бобошевски: Постави се въ хармония този законъ съ закона за опазване общественото здраве.

Председателстваващ д-ръ Б. Вазовъ: Които отъ вас приематъ да се прибави нова алинея къмъ чл. 49, както и прочетохъ преди малко, моля да вдигнатъ ръка. Болшинство, Събранието приема.

Има още едно предложение къмъ чл. 50 алинея първа отъ законопроекта, направено отъ народния представител г. Ради Василевъ, което гласи: (Чете) „Чл. 50, алинея първа отъ закона да се измѣни така: „Постановленията на министра, съ които е наложена глоба до 300 л. включително, не подлежатъ на обжалване, а тия, съ които е наложена глоба по-голяма отъ 300 л., се обжалватъ предъ надлежитъ съдилища, съгласно закона за углавното съдопроизводство — глава V. Производство по дѣла за нарушения, за които несъдебни власти издаватъ наказателни постановления“.

Председателстваващ д-ръ Б. Вазовъ: Има думата народния представител г. Ради Василевъ.

Р. Василевъ (д. ст): Г. г. народни представители! Азъ и вчера, когато се гласуваше законопроекта на второ четене, предложихъ тази поправка, имайки предъ видъ, че у насъ се създаде законъ, споредъ който всички наказателни постановления, издавани отъ различни административни юрисдикции по разнитъ фискални закони, да се разглеждатъ отъ компетентнитъ съдилища — мирови съдъ или окръжния съдъ споредъ размѣра на глобата. Следъ като има вече такъвъ законъ, който съставлява частъ отъ нашия законъ за углавното съдопроизводство, не би било желателно да оставимъ въ всѣки отделенъ законъ, който тепърва ще създадемъ, специална юрисдикция и да занимаваме нашия Върховенъ административенъ съдъ съ глоби отъ 300 л. нагоре. Постановленията за глоби до 300 л. сж окончателни; а за глоба отъ 301 л. ние ще караме нарушителъ, който може да бъде единъ беденъ занаятчия

или другъ, да следва дългата и широка процедура, да обжалва постановлението предъ Върховния административенъ съдъ и, понеже дългата тамъ се разглежда по същество, той ще посочи може-би свидетели, за разпита на които дѣлото ще трѣбва да се праца на мѣстнитъ съдилища, тѣ да разпитватъ свидетелитъ по делегация, да събиратъ данни по дѣлото и да връщатъ последното напово въ Административния съдъ. По такъвъ начинъ нѣма да се постигне бързината, която се налага въ такива случаи. Нѣщо повече азъ бихъ казалъ: Върховниятъ административенъ съдъ не би трѣбвало да се обременява съ подобни дробни дѣла за обжалване постановления за глоби отъ 300 до 500 или до 1.000 л., а да си остане съ компетенцията, която ние ще му увеличимъ съ измѣнението на закона за административното правосъдие — да се занимава съ по-важнитъ дѣла и да изникнатъ между самоуправителнитъ тѣла и централната власт, и погаването политическия права на гражданитъ — една по-голяма компетенция, каквато е ималъ навремето, а ще да се заличава съ наказателни постановления, които могатъ прекрасно да бъдатъ разглеждани отъ други съдебни учреждения, каквито ние имаме. И въ интереса на еднаквостта на наказанията, които се налагатъ по разни постановления, и въ интереса на бързината, и въ интереса на самитъ нарушителъ, които по-лесно ще се разправятъ въ мѣстнитъ съдилища, азъ моля да се приеме тази поправка, съ която моля и г. министърътъ да се съгласи, за да може да се избегне по такъвъ начинъ сложната процедура за обжалване подобни постановления за малки глоби предъ Върховния административенъ съдъ и той да бъде обремененъ съ маса такива дѣла, а съществитъ да не могатъ да бъдатъ разрешавани и да стоятъ съ години. Тѣй че моля починателното народно представителство да приеме това измѣнение което предлагамъ въ чл. 50. (Ръкоплѣскания отъ словориститъ)

Г. г. народни представители! Отъ частенъ разговоръ съ г. докладчика разбрахъ, че той смѣта, както въ Върховния административенъ съдъ ще се създаде сепаратна юрисдикция. Той казва: защо постановленията на г. министра да се връщатъ на мировия съдъ или на окръжния съдъ, за да ги разглеждатъ? Юрисдикцията ще я създадатъ предъ всички самитъ постановления, които ще бъдатъ основани даже на актове на Върховния медицински съветъ. Но нищо не пречи втората съдебна инстанция да контролира тѣзи постановления на министра, на извъннормативната власт, и тя да ги отмишлява, съгласно законитъ въ страната, както отмишля една заповѣдъ на министра на земледѣлнето и държавнитъ имоти, съ които той глобява свои чиновници по закона за горитъ. Съ този министерскиятъ авторитетъ не се повишава. Тѣй че юрисдикцията ще се създаде и въ другитъ съдебни учреждения, които тоже сж поставени да следятъ да се лаятъ законитъ въ страната. Тѣй че нѣма тая опасност, която се предвижда, и азъ бихъ молеилъ да се съгласите съ тая поправка.

Председателстваващ д-ръ Б. Вазовъ: Има думата г. докладчикътъ.

Докладчикъ С. Мошановъ (д. ст): Г. г. народни представители! Вървѣки аргументитъ на г. Ради Василева — съ когато преди заседанието размѣнихме мисли — и макаръ предложението му да се поддрѣля отъ наши най-видни юристи тукъ, азъ не мога да се съглася съ него. Съображенията ми сж следнитъ. Законътъ за хигиената и безопасността на труда бѣше гласуванъ преди да съществува Върховниятъ административенъ съдъ, но самъ Върховниятъ административенъ съдъ си създаде компетентността за тоя видъ нарушения на закона, когато се санкциониратъ съ негови постановления, той да ги разглежда. Азъ мисля, че поради естеството на нарушенията, нѣког отъ тѣхъ ще минаватъ презъ Върховния медицински съветъ да си дава заключението по тѣхъ и следъ туй ще минаватъ презъ цензурата на министра. Да ги връщаме сетне на мировия съдия и следъ като се произнесе той, да се даде право на още едно обжалване по касационенъ редъ, г. г. народни представители, ние никога нѣма да постигнемъ резултатитъ, които се гонятъ съ наказателнитъ санкции по този законъ, а именно, непосредствено, въ близко време закононарушителитъ — особено, когато се касае за единъ новъ законъ — да почувствуватъ действително, че сж вършили нарушения, за да се поправятъ. Преди измѣнението на закона за административното правосъдие отъ дружбатаитъ. Административниятъ съдъ разглеждаше дѣлата по същество и пращаше да се разпит-

иати свидетели по делегация, но той никога не ги е ба-
вил повече от шест месеца.

Та, противя се най-главно по това съображение, че този
закон, като нов закон, ще трябва да го предоставим
на един централен съд да създаде една юриспруденция
по приложението му.

А. Пиронков (д. ст.): Касационният съд не е ли цен-
трален?

Докладчик С. Мошанов (д. ст.): Ще ви дамъ аргу-
менти. И Касационният съд е централен, г. Пиронков, обаче той ще се сезира чак на втория път. Касацион-
ният съд днес разглежда углавни фискални дѣла
отъ 1919 г.

Азъ апелирамъ къмъ г. г. народнитѣ представители да
по ни поставятъ при пожеланието, салцинитѣ по този за-
конъ да се приложатъ следъ 3 години, за да се има този,
който е черупингъ закона, защо му събиратъ тая глоба.

А. Пиронков (д. ст.): Тукъ нѣма да се гледатъ дѣлата
и следъ 5 години. Обжалваниятѣ постановления по данъка
върху общия доходъ отъ 1920 г. не сж гледани, а хората
сж ввели съ стотици хиляди лева данъци.

Докладчик С. Мошанов (д. ст.): Г. Пиронков! Зако-
нитѣ за данъка върху общия доходъ и законитѣ за данъка
върху печалбитѣ сж дадени въ Върховния административ-
ния съдъ. Ако сте чели последнитѣ обявления въ „Дър-
жавенъ вестникъ“, насрочени сж дѣла отъ края на 1922 г.

А. Пиронков (д. ст.): Е, колко години сж отъ тогава?

Докладчик С. Мошанов (д. ст.): Това е законъ за данъ-
къ върху общия доходъ, а трябва да се знае, че Вър-
ховниятъ административенъ съдъ въ туй отношение си
е разпредѣлял работата. Това не е фискаленъ законъ —
и тамъ се прави втора грѣшка — той не се касае за
фискални глоби и постановления, които вървят по дър-
жавния законъ, за който е голѣмъ въпросъ дали бѣше
умѣтенъ и навременъ.

А. Пиронков (д. ст.): Ще припуждавате единъ човѣкъ
отъ Варна да дохожда да се защитава въ София за 350 л.
глоба!

Докладчик С. Мошанов (д. ст.): Оставете ме да си из-
кажа съображенията. Вземете следъ туй думата. Прави-
лникътъ Ви дава това право. Нека не се горещимъ по единъ
такъвъ въпросъ.

А. Пиронков (д. ст.): Правилникътъ не ми дава право.

Докладчик С. Мошанов (д. ст.): Дава се думата и
при третото четене, съгласно тълкуването, което се даде.

Та това ми сж съображенията, г. г. народни предстаете-
тели. Не е въпросъ нито на предизетостъ, не е въпросъ
нито на държане на всѣка цена на едно мнение. Въпро-
сътъ е за една по-голѣма сменностъ въ работата и най-
важното, особено въ началото, когато ще се прилага този
законъ, да може да му се създаде една юриспруденция
отъ едно авторитетно учреждение, каквото е Върховниятъ
административенъ съдъ.

Р. Василев (д. ст.): Законитѣ за санитарния надзоръ
тоже препраща на Върховния медицински съветъ и пакъ
надлежитѣ сдилища разрешаватъ въпроситѣ.

Председателстващъ д-ръ Б. Вазовъ: Има думата
г. министърътъ на търговията, промишлеността и труда.

Министъръ Ц. Бобошевски: Г-да! Ако е въпросъ за бър-
зина въ правораздаването, може да се стори, дали като
дадемъ тия дѣла на Административния съдъ, или на
обикновенитѣ сдилища, ще има една по-голѣма ефикасе-
тивностъ. Защото, както ви каза г. докладчикътъ, ще трябва
едни дѣла, следъ като бждатъ разглеждани отъ окръжния
съдъ, да стидатъ предъ Върховния касационенъ съдъ, а
тамъ има дѣла, ако не отъ 1900 г., то отъ 1910 г., тамъ
има единъ голѣмъ резервъ отъ стари дѣла. Тѣй че тѣзи
съображения . . .

Р. Василев (д. ст.): Малка частъ отъ тия дѣла ще оти-
датъ въ Касационния съдъ.

Министъръ Ц. Бобошевски: Обаче има едно друго съоб-
ражение, което менъ като юристъ не ме удовлетва. Ние
имаме единъ законъ за административното правосѣдие,
който отрича разглеждането на дѣла и по смѣстѣ отъ
тая инстанция, а само по форма; а ние ще имаме тукъ
дѣла, които ще трябва да се разглеждатъ и по смѣстѣ.
Не можемъ да лишимъ хората отъ правото да се браятъ
и по смѣстѣ — . . .

Р. Василев (д. ст.): Именно!

Министъръ Ц. Бобошевски: . . . — азъ не знамъ кога
г. министърътъ на правосѣдието ще внесе законопроектъ
за измѣнение закона за административното правосѣдие —
и, като правникъ, съ правно чувство, само отъ съображе-
нието, че законътъ ще влѣзе въ сила следъ 3—4 месеца и
не можемъ да лишимъ хората отъ защита по смѣстѣ,
само по това съображение, а не по други съображения, се
съгласявамъ да бждатъ разглеждани дѣлата отъ тѣхнитѣ
респективни инстанции, именно, респективнитѣ окръжни,
мирови и пр. сдилища.

Председателстващъ д-ръ Б. Вазовъ: Ще гласуваме.
Който отъ г. г. народнитѣ представители сж съгласни съ
предложението на г. Ради Василевъ по чл. 50 алинея първа,
съ което се съгласи и г. министърътъ, моля, да вдигнатъ
ръка. Болшинство, събранието приема.

Други предложения нѣма. Ще пристъпимъ сега къмъ
публичното гласуване на законопроекта. Който отъ г. г.
народнитѣ представители приематъ на трето четене зако-
нопроекта за общественитѣ осигуровки, моля, да вдигнатъ
ръка. Болшинство, Събранието приема единодушно. (Ражо-
шесклия отъ сговориситѣ и социалдемократитѣ).

(Вж. приложение № 13, Т. II)

Пристаиваме къмъ четвърта точка отъ дневния редъ —
първо четене законопроекта за санитарно-ветеринарната
служба.

Г. г. народни представители! Пожеже този законопро-
ектъ е доста обилренъ, моля да се съгласите да се про-
четатъ само мотивитѣ, първиятъ и последниятъ членове.
Който сж съгласни съ това мое предложение, моля, да
вдигнатъ ръка. Болшинство, Събранието приема.

Моля г. секретаря да прочете законопроекта.

Ц. Бръшлянов (д. ст.): Г. Председателю! Моля дайте
малко отидихъ, защото отъ 4 ч. седимъ тукъ. Следъ разгле-
ждането на всѣки законопроектъ трябва да се дава по 10
минути отидихъ — тогава нѣма да се чудите защо не оста-
ватъ хора на банкетѣ.

Д. Кьорчевъ (н. л.): Подиръ отидоха нѣма да дойдатъ;
всѣки си дава отидихъ самостоятелно.

Секретаръ И. Хрелопановъ (д. ст.): (Прочита мотивитѣ и
първия и последния членове отъ законопроекта — вж.
приложение № 18, Т. I.)

Председателстващъ д-ръ Б. Вазовъ: Има думата
народниятъ представителъ г. д-ръ Борисъ Геровъ.

Д-ръ Б. Геровъ (з.) (Отъ трибуната) Г. г. народни
представители! Надали миналитѣ Народни събрания сж
бивали сезирани съ такива важни и полезни законопро-
екти какъвто е тоя, сложенъ тукъ днеска за разглеждане.
Настояниятъ законопроектъ цели на пръвъ планъ да на-
мали щетитѣ, които ежегодно се нанасятъ на българското
стопанство, да опази същевременно и живия инвентаръ
на българския гражданинъ, защото, г. г. народни пред-
ставители, вѣмъ е известно колко струва днесъ единъ до-
битъкъ, който въ преднишото време бѣше почти безце-
ленъ. Годишно България се оцелява съ една сума отъ
около 100 и повече милиона лева вследствие на туй, че
добитъктъ на нашия скотовъдецъ умара крадатъ липса
на ветеринарни дѣкари, поради липса на медикаменти,
необходими за лѣкуването на добитъка, поради липса на
една уредена ветеринарна служба. Когато имате предъ
видъ, че въ нашата страна добитъктъ възлиза въ цена
на една цифра около 25 милиарда лева, вие можете да си
представите каква ще бжде ползата отъ този законъ,
който веднага ще зашѣла всички празнини въ тази об-
ласть и ще даде възможностъ на тѣзи, които чувствуватъ
тази нужда, още веднага да се възползуватъ отъ него.

Настояниятъ законопроектъ още по-рано бѣше изгот-
венъ, макаръ и вкраце, но, за голѣмо съжаление, бив-

шето правителство не се интересуваше от такъв важен въпрос, то се занимаваше със свършено други работи, по които неговите хора бяха специалисти и които работи ги интересуваха само заради туй, защото техният личен интереси това диктуваха. (Ръкопляскация от някои говорители). Когато настоящият законопроект в една кратка форма беше предаден на бившия министър Оббов, той го постави в архивата, и тръбваше днес да дойде друг един министър, който, изглежда, по-живо се интересува за ветеринарното дѣло в страната, за да го постави на дневен ред. Ние, ветеринарните лѣкари, благодарим на г. министър Моллов, че той не закъсня да изплати част от дадената си декларация предъ насъ.

Г. г. народни представители! Много отдавна в българския Парламент не е приказвано за ветеринарната медицина, за ветеринарната служба. Има повече от 18 години когато тук не е разсъзвано по нея — нѣщо, което уби намерението на ветеринарните лѣкари, и тъй малко въ страната тогачъ, да заработят съ по-голямъ импулъс и желание, уби желанието на младежката да следва по тази специалност, и вследствие на което ветеринарната служба стоеше все на сази височина, на която тя бѣше нѣкога издигната. Отговорният факторъ въ оную време не се интересуваха от нея — тя сама се развиваше, даже се намъриха такива отговорни фактори, като министрия, които ампутираха нѣкои нейни подразделения, и съ това още повече убиха желанието за работа у хората, посветени на нея. Съ прѣкъсване ще тръбва да спомена единъ такъв факторъ, когато бившиятъ министъръ Христовъ съ единъ замахъ отиде отъ ветеринарните лѣкари скотовѣдството и го предаде на хора неспециалности, агрономи, и той стана причина, може би, да се почне оная борба между агрономите и лѣкарите, която въ края на крайщата доведе за разрешитъ само разрешението на тоя тъй важенъ отрасълъ. Другъ такъвъ министъръ бѣше и Оббов, който, не интересувайки се отъ нищо, само слушайки своите партизани, тоже напесе единъ другъ ударъ върху ветеринарната служба. Азъ бихъ желалъ въпечетитъ тия грѣшки да се взематъ днесъ подъ внимание отъ сегашния министъръ, който да намѣри единъ срѣдствъ пътъ за разрешението на този тъй важенъ въпросъ, отъ когото, казвамъ, страдатъ само българските скотовѣдци.

Ветеринарната служба, г. г. народни представители, има за целъ да опазва здравето на домашните животни, да се грижи за хигиената имъ, да се бори противъ страшните епидемии, които особено напоследъкъ широко се ширятъ между животните, да лѣкува болния добитѣкъ, да се грижи и за здравето на хората, когато тя изпълнява друга една функция, наречена контролъ на съестните продукти. Азъ съжалявамъ, че сега банките въ Народното събрание сѫ празни — тоя толкова важенъ въпросъ като че ли не интересува г. г. народните представители — и затуй бихъ говорилъ вкратце.

Х. Христовъ (с. д.): Не сѫ достатъчно пълни банките.

Д-ръ Б. Геровъ (з): Да, туй е право.

Р. Василевъ (д. ст.): Ние слушаме.

Д-ръ Б. Геровъ (з): Известно ви е, г. г. народни представители, какви страшни болести съществуватъ и върлуватъ между домашните животни, които лесно се предаватъ и по хората. Азъ ще говоря именно по тия болести, понеже вървамъ, че тѣ ви повече интересуватъ, отколкото по другите, специалистѣ. По домашните животни, респективно у конете, върлува една страшна болестъ, наречена сапъ, която лесно се предава у хората. Не искамъ да ви навеждамъ тукъ примѣри отъ заразяване на хора отъ болни коне; който отъ васъ би желалъ да провѣри това, нека отиде въ нашия ветеринаренъ институтъ и да види частитъ на умрѣли отъ сапъ хора, какъ тѣ сѫ обезобразени и да си състави картината, която би представлявалъ товѣкъ, заразенъ отъ тая болестъ, отъ която много хора умираатъ у насъ. И азъ казвамъ: това не би станало, ако имаше достатъчно ветеринарни органи, които да водятъ по-рационална борба и съ нея, както и съ другите болести. За-големо съжаление, ние имаме достатъченъ персоналъ, но нѣмаме средства, и днесъ тая болестъ по конетѣ се много шире — държавата, нашето стопанство губи годишно около 20—30 милиона лева само отъ коне, умрѣли отъ сапъ. Ще ви наведа другъ примѣръ. Това е... (Глъчка) Виждамъ, обаче, че нѣма интересъ и затова пѣмамъ желанието да говоря.

Р. Василевъ (д. ст.): Това, което е много важно, можете да го кажете въ комисията.

Председателствуващъ д-ръ Б. Вазовъ: По тази материя, за конетѣ, ораторствуваше не може да се прави. (Смѣхъ)

Д-ръ Б. Геровъ (з): Г. г. народни представители! Ще пристѣпя къмъ другъ единъ отдѣлъ отъ тоя законопроектъ — лѣчебниците. Азъ мисля, че тамъ трѣбна да се направятъ нѣкои видоизмѣнения. Не се съгласявамъ съ туй, което е въ законопроекта, като смѣтамъ, че съ поправките, които ще предложатъ, ще може да се допринесе по-голямъ полза, отколкото съ туй, което е поставено въ законопроекта.

Досега въ нашата страна всички ветеринарни амбулатории се пддържатъ отъ окръжните постоянни комисии; медикаментни, инструментни — това се падава отъ тѣхъ, а държавата не взема никакво участие, освенъ да назначава само лѣкари и фелдшерѣ. Споредъ мене, това положение не трѣбна повече да съществува, защото ние зпете какви други предназначени иматъ постоянните комисии и общините, какъ сѫ въ бюджетно отношение и вървамъ, ще се съгласи съ мене, че това положение по-нататъкъ не трѣбна да продължава. Нашите амбулатории сѫ били винаги празни отъ къмъ медикаментни. Въ тѣхъ до скоро време можехте да намѣрите останали отдавна още рѣздясаи инструментни. Естественноъ службата при такива една лѣчебница не може да бѣде добре изпълнявана и ползата отъ тѣхъ не може да бѣде голяма. Азъ бихъ молилъ г. министра да се съгласи съ мене, штоя тия лѣчебници, които имаме, и които и въ настоящия законопроектъ оставатъ пакъ подъ прижата, подъ контролата на постоянните комисии, да останатъ запазени подъ контрола на държавата.

Г. г. народни представители! Бихъ предложилъ също свое мнение по тоя въпросъ и бихъ желалъ г. г. народните представители да обрнатъ на него по-сериозно внимание, защото мисля, че така ще може да се допринесе нѣщо повече, отколкото иначе. Днесъ, когато българските земеделци, скотовѣдци ценя добитѣка си повече отъ себе си, азъ мисля, че той пѣма да има нищо противъ това, ако бѣде обложено съ една ветеринария така въ размѣръ, да положимъ, отъ 5 до 20 л. годишно, споредъ числото на добитѣка, който той притежава. Тая такса, събрана наеднажъ и неусетно отъ него, ще послужи за набавяне на медикаментни, инструментни и т. д., а срещу нея той ще има правото да лѣкува добитѣка си цѣла година безплатно. Така, г. г. народни представители, се събира една сума отъ 8 милиона лева годишно, отъ която сума сѫ необходими за медикаментни и други принадлежности не повече отъ 2—3 милиона лева, а отъ останалата сума 5 милиона лева може да се образува отдѣленъ фондъ, който да послужи за построяване на лѣчебници, на амбулатории и т. н. Това се практикува въ италиянските общини и дава много добъръ резултатъ.

Г. г. народни представители! Вие знаете, че днесъ много отъ нашите хора не върватъ въ медицината и не лѣкуватъ заболѣлия си добитѣкъ при лѣкари, а отиватъ при врачани, при емпирици, където често пакти той умира. Вие знаете колко се скъпи нашиятъ селянски, когато му кажатъ, че трѣбна да плати 100 л. наеднажъ; той си отива и съ това става причина да умре болниятъ му добитѣкъ. Азъ мисля, че когато такава бѣде събрана така, отведнажъ и по-малко, то всѣки вече бива задълженъ и при едно заболѣване на добитѣка му ще отиде, не-ищо, при лѣкаря, защото ще си каже: азъ съмъ платилъ 5 л. — не отида. Тогава ще видите, че и за най-малкото заболѣване, даже и одраскване на добитѣка, той ще отива при лѣкаря. Азъ мисля, че по такъвъ начинъ тѣзи случаи на смъртъ, които се явяватъ вследствие на това, че нашиятъ селянски се бои отъ това да даде повече пари, и отъ туй, че още не върва въ ветеринарната медицина, ще се премахнатъ, защото той е вече заставенъ да отиде при лѣкаря и да получи помощъ. А знаете вие, когато се каже безплатно, какъ всѣки единъ би отишълъ охотно. Азъ мисля, че ако отъ събраната така сума се даде едно процентно възнаграждение и на ветеринарния персоналъ, то и той, за туй лѣкуване даромъ, което ще извършива по силата на закона, ще бѣде удовлетворенъ. Освенъ това, когато туй възнаграждение е процентно, тогава у всѣки единъ лѣкаря и фелдшеръ ще се яви едно сърезултанше при работата и всѣки единъ ще гледа колкото се може повече добитѣкъ да лѣкува. Обаче, да се остави стариятъ по-

ложено — ветеринарният амбулаторни да бъдат издържани от постоянният комисионен общинният — азъ мисля, че съ това ще се направи пакъ грѣшка, защото досега, г. г. народни представители, ние сме имали добри резултати. Азъ мога да ви наведа примѣръ съ себе си. Като лѣкарь въ Прѣславъ ми отпусаха годишно по 5.000 л. отъ постоянната комисија за медикаменти и инструменти и хората бѣха заставени сами да си купуватъ лѣкарства или много пъти да имъ давамъ лѣкарства само за форма.

Вихъ желалъ да говоря повече по тоя одѣлъ, но, казвамъ, имамъ достатъчно време.

Другъ единъ одѣлъ отъ ветеринарната служба, съ който мисля да ви занимая, г. г. народни представители, това е тѣй наречената общинска ветеринарна служба. До скоро време въ насъ тая служба не бѣше уредена, тъйкъ и сега е още неуредена. Контролъ на месата, контролъ на съестните продукти отъ животински произходъ и днесъ не се върши и вне, г. г. народни представители, често пъти ядете месо, колсерви и т. н. непрегледали, безъ да знаете тѣхния произходъ.

Р. Василевъ (д. ст): Често пъти кучешко месо.

Д-ръ Б. Геровъ (з): Вне тукъ, въ София, вървамъ, често пъти да сте яли такива месо на умрѣли животни подъ формата на разни лукашки и т. н.; много отъ васъ съ заболѣвали, безъ да знаятъ коя е причината за това.

Т. Влайковъ (д. ст): Затова по-добре е да станемъ ветеринарци.

С. Василевъ (д. ст): Имаше единъ дружбанинъ, той бѣше народенъ представителъ, мисля че бѣше Кочавъ, който пѣлѣше соджуци и лукашки съ развалено кучешко и котешко месо.

Д-ръ Б. Геровъ (з): Ако, г. г. народни представители, всичко това бѣде контролирано, ако всичко това не се позволява да се практикува тѣй, както сега се практикува, тия случаи отъ заболѣвания ще намалѣватъ и, може-би, нѣма да имаме туй, което днесъ, за голѣмо съжаление, става. Вамъ е известенъ скорошниятъ случай отъ заболѣване на пѣло семейство, на много хора отъ болестта трийфия. Въ Перущица скоро сѣ яли месо трийфиено и 4 души отъ тѣхъ умираатъ въ Пловдивската болница, нѣкои отъ тѣхъ сѣ на лѣчение въ София. А още колко други сѣ умрѣли и умираатъ отъ тая нова болестъ, която скоро се принесе у насъ следъ общоевропейската война. Контролтъ върху свинското месо е повече отъ необходимъ, но, за голѣмо съжаление, по липса на ветеринаренъ персоналъ, това не се върши, вследствие на което маса народъ става жертва.

Тукъ му е мѣстото, г. г. народни представители, да спомена, че единичното средство за вербуване на ветеринарни лѣкари и попълване на празните мѣста въ насъ съ такава о по-скорошното отваряне на нашия ветеринаренъ факултетъ, който, за голѣмо съжаление, днесъ не интересува отговорните фактори, стои на своята точка на замръзване. Когато други служби, споредъ мене не тѣй важни, се фаворизиратъ, една такава служба, отъ татова значение, се оставя на заденъ планъ. Исканиятъ кредитъ за тази целъ, отъ 8.000.000 л. не е даденъ. Г. г. министритъ на финанситъ изглежда, че сѣ се скѣпчили въ туй отношение и затова до днесъ абсолютно нищо не е направено. Азъ бихъ молвилъ, както г. министра на финанситъ тѣй и г. министъръ Молловъ, да се заинтересуватъ повече отъ тази работа, за да може колкото се може по-скоро да се одобри съ ветеринаренъ персоналъ, тѣй необходимъ за водене на борбата съ реченитъ болести, за тѣхното лѣчение, за контрола и т. н.

Другъ единъ въпросъ, който виждамъ, че интересува нѣкои отъ колегитъ и за който мнозина сѣ ми приказвали тукъ, и по който изглежда, че не сѣ добре осведоменни, това е фелдшерскиятъ въпросъ. Г. г. народни представители! Миналото правителство, което правѣше много грѣшки, създаде фелдшерско ветеринарно училище, създаде и ветеринаренъ факултетъ — две работи несъвѣстливи, които може да съществуватъ навѣкъде другаде извъ ориенталскитъ страни, но които не трѣбва да съществуватъ въ България.

Д-ръ Б. Геровъ (з): Защото, г. Дилиновъ, вървамъ, вне да знаете, че ползата отъ единъ човѣкъ на науката е много по-голѣма, отколкото отъ единъ човѣкъ безъ образование.

М. Дилиновъ (з): Азъ ще се явака по този въпросъ.

Д-ръ Б. Геровъ (з): Ако е работа да правимъ тукъ демагогия, то е другъ въпросъ, но ние трѣбва да бъдемъ на акижъ, г. Дилиновъ.

М. Дилиновъ (з): Нѣма да Ви прекъсвамъ, Моля Ви продължавайте.

Д-ръ Б. Геровъ (з): Г. г. народни представители! Въ никакъ държавна не съществува подобенъ институтъ. Въ насъ по подобие на Русия този институтъ бѣше създаденъ тогавъ, когато ние още имаме ветеринарни лѣкари, но днесъ когато почти се попълниха вакантниятъ мѣста, когато следъ четири месеца въ насъ ще дойде отъ страшно единъ випускъ отъ сто ветеринарни лѣкари, наши степендианти, когато утре ще започнемъ да пускаме всѣка година нови випуски лѣкари отъ нашия факултетъ, азъ мисля, че това фелдшерско училище е безпредметно и то не трѣбва да съществува. Никой отъ насъ не е пожелавалъ да се справи веднажъ завинаги съ фелдшерския въпросъ. Никой отъ ветеринарнитъ органи не е помислявалъ да свърши веднажъ завинаги съ тѣхъ, като ги уволни отъ служба; напротивъ и съ настоящия законопроектъ тѣхното положение се стабилизира, защото ние имъ даваме таява права, каквито тѣ не сѣ имали досега.

Т. Панайотовъ (з): (Възражая нѣщо)

В. Поповъ (з): Когато се приказва по единъ таквъ наученъ въпросъ, не прекъсвайте. Вне само апострофирате и се смѣте, като че ли можете да разберете всичкото опоза, което се говори. Отъ този институтъ, ако нѣма пужда, ще се махне.

Д-ръ Б. Геровъ (з): Г. г. народни представители! Съ настоящия законопроектъ на ветеринарнитъ фелдшери се дава правото да упражняватъ свободно тази професия следъ единъ стажъ, нѣщо, което досега не съществувало. Тѣхното поможение е гарантирано, тѣ сѣ таква догато сѣ живи, но нови фелдшери ние не трѣбва да фабрикуваме при наличността на едно висше заведение, което още утре ще почне да пуска випуски отъ 100—200 души. Да отиваме къмъ невежеството, това не бива. Азъ не обвинявамъ фелдшеритъ въ невежество, по все тая, при наличността на хора по-специалности въ известна областъ, да фабрикуваме нови фелдшери, това е абсурдъ.

Вихъ желалъ тоже да ставатъ нѣкои изменения и въ наказанята. Споредъ мене тия наказания, които сѣ упоменати тукъ, въ парични глоби, сѣ малки. Вътъ отъ това, утре, при единъ новъ курсъ на нашия левъ, тѣ ще бъдатъ безъ значение, както бѣше въ стария законъ, дѣто бѣше казано нѣкъде: наказва се единъ кой си съ 20 л. глоба — поможение, което тѣригъхме до вчера.

Т. Влайковъ (д. ст): Ние се надѣваме да се подобри гѣната на лева.

Д-ръ Б. Геровъ (з): Въпросъ е. — Азъ мисля, че трѣбва да се даде право на г. министра съ заповѣдъ да видоизмени, да нагласява тия глоби, съгласно курса на нашия левъ.

Д. Кьорчевъ (п. л.): Това нѣщо не може да стане.

Т. Димитровъ (с. д.): Да се предвиди единъ минимумъ и единъ максимумъ.

Д-ръ Б. Геровъ (з): Да. — Или ако това е невъзможно, то това да става съ постановление на Министерския съветъ.

Г. г. народни представители! Настоящиятъ законопроектъ е нѣщо желано и ние, ветеринарнитъ лѣкари, и нашата малка групичка, ако мога така да кажа, . . .

С. Василевъ (д. ст): Земледѣлската.

Д-ръ Б. Геровъ (з): Да.

С. Василевъ (д. ст): Другитъ сѣ петковисти.

М. Дилиновъ (з): (Възражая нѣщо)

Д-ръ Б. Геровъ (з): ... благодаримъ на г. министра за навременното вънесение на настоящия законопроектъ, защото, казвамъ, нуждата отъ такъвъ единъ законъ е повече отъ надължителна. Ние желаемъ да го видимъ частъ по-скоро законъ. (Ръкоплъскания отъ говорителитъ и пълк отъ земеделцитъ)

М. Дилановъ (з): (Къмъ говорителитъ) Ръкоплъскайте! Значи и вие сте противъ фелдшерския институтъ.

А. Сталийски (д.сг): Като чуемъ обективни мисли ще ръкоплъскаме.

С. Василевъ (д.сг): Ръкоплъскаме на единъ човѣкъ, некрещъ, който не демагогствува предъ маситъ.

Председателствуващъ д-ръ Б. Вазовъ: Има думата народниятъ представител д-ръ Найденовъ Кормановъ.

Д-ръ Н. Кормановъ (д.сг): (Отъ трибуната) Г. г. народни представители! Сложениятъ законопроектъ за санитарно-ветеринарната служба е отъ голѣмо значение за страната на. Той е свързанъ не само съ земеделското производство, но и съ земеделския помилтъкъ изобщо въ България. По недоглежданостъ, може би, ветеринарната служба въ България се е развивала на свои собствени средства и усилия при пълната индиферентностъ на почти всички политически фактори у насъ. Следъ освобождението ни, едва въ 1888 г. имаме началникъ на санитарно-ветеринарната служба. Имаше само останали пълколю души ветеринарни лѣкари отъ руско-турската война, които, обаче, взеха длъжността специално въ войската. По гражданската ветеринарна служба ние не сме имали никакви лѣкари. Единъ отъ нашитъ най-стари колеги, г. Визванки, е билъ ветеринаренъ лѣкаръ на цѣла Тракия, тогава Южна България. Той е уреждалъ цѣлата служба въ Тракия и същевременно е билъ и преподавателъ въ Садовското земеделско училище. Въ 1889 г. назначаватъ г. Тимофеевичъ за началникъ на ветеринарната служба въ България, обаче той бѣше генералъ безъ армия. Не е ималъ никакви органи, завеждалъ е само инспекцията частъ, давалъ е известни инструкции, нареждания, но никой не ги е изпълнявалъ както трѣбва, защото не е ималъ ветеринарни органи. Благодарение на тази небрежностъ и на тази беззабѣга яв изобилствъ имобилизиранъ флпшви или члосвиозобѣлнпата се е дало възможностъ, всички болести — незаразителни и заразителни — да се ширятъ безпрепятствено, стихийно, свободно и затова днесъ България има те съси, не околинъ, но окръзи, които, може да се каже, сж огнища на специални заразителни болести по домашнитъ животни.

Г. г. народни представители! Условиата, при които домашнитъ животни живѣятъ и се възбуждатъ, открапватъ и отглеждатъ, сж неестествени, а принципитъ въ медицината е, че неестественитъ животъ, явностъ, който се отдалечава отъ природата, е болестъ. Днесъ домашнитъ животни, отглеждани при условия тежки, при минерална обстановка, недобра храна, лишени отъ всѣка хигиена, отдалечили се отъ естествения си животъ — природата, изнѣжени, лесно заболѣватъ. А старитъ латинци казватъ: **Животътъ противъ природата е болестъ** — *Vita praeter naturam morbus est*. Тѣй ли е, г. колега Руменовъ и въ човѣската медицина?

С. Василевъ (д.сг): Питайте дружбашиитъ тамъ.

Д-ръ Н. Кормановъ (д.сг): Така че, когато повече отдалечаваме домашнитъ животни отъ природата и ги развиваме, отглеждаме пзкуственно въ обори, за да ни служатъ за всевъзможни цели, томокозъ повече сж възможни на всевъзможни болести, защото организмътъ се изтощава, изнѣжва, отдалечаваме го отъ природата и, следователно, той е много разположенъ и лесно страда отъ заразителни болести.

Но има още едно пълко, на което обръщамъ ралпето внимание, а именно, че много отъ заразителнитъ болести по домашнитъ животни, а особено туберкулозата, се предаватъ на човѣка. При изкуственото отглеждане на добитъка въ градоветъ, туберкулозата въ последнитъ е взела такива голѣми размѣри, че днесъ въ Германия, по констатацията на проф. Остертагъ, ветеринаренъ лѣкаръ, билъ главнитъ директоръ на Хигиенически институтъ въ Прусия, е доказано, че 50% отъ туберкулозата у децата въ Германия е отъ *Furus Bovinus* т. е. предадена отъ тубер-

кулозата на домашнитъ животни, специално отъ кравитъ. По-рано се мислѣше, че туберкулозниятъ човѣкъ заразява кравитъ и туберкулознитъ крави заразяватъ човѣка, но въ последно време, споредъ проф. Остертагъ, се констатира и доказва, че човѣшката туберкулоза не може да се предаде въ кравитъ, а обратно — туберкулозата отъ домашнитъ животни, специално кравитъ, чрезъ млѣкото, чрезъ месото и други продукти се предава на човѣка. Ето защо, г. г. народни представители, само този фактъ е достатъченъ да разсѣе онова старо мнение и убѣди всички, че ветеринарнитъ лѣкаръ не е човѣкътъ на обществената хигиена и че не е пазителъ на общественото здраве. На ветеринарната служба предстои да разрешава и ще разрешава много тежки задачи изъ областта на обществената хигиена, особено борбата съ епизотинтъ, и главно изъ областта на международната търговия на домашни животни и на продукти отъ животински произходъ. Г. г. народни представители! Безъ уредена държавна ветеринарна служба у насъ ние пѣма да можемъ да свържемъ никакви конвенции; безъ уредена държавна ветеринарна служба да не си правимъ никакви илюзии, че ние можемъ да търгуваме съ външния святъ и да изкарваме нашитъ добитъкъ вънъ на европейския пазаръ. Преди всичко, хората искатъ да знаятъ какъвъ здравъ добитъкъ имаме и доколко той е гарантиранъ отъ болести и да, не би ние съ нашата небрежностъ, несериозностъ и слаби мѣрки въ ветеринарната служба да прехвърляемъ заразата отъ нашата страна въ широкитъ европейски пазаръ и да заразимъ добитъка тамъ на контрактующата страна.

Вънъ отъ това, ветеринарната служба урежда и отъ нея зависи и другъ единъ въпросъ, за който г. Геровъ изтъкна пѣшичко. Азъ ще го касая понагалтъкъ. Този въпросъ е въ твърде голѣма връзка съ скотовъдството — единъ отъ най-важнитъ класове на нашето земеделско производство, понеже и скотовъдството взема главно участие въ увеличението на земеделското производство. Земеделцитъ, г. г. народни представители, безъ добъръ, здравъ добитъкъ, не могатъ да увеличатъ своето производство. Всѣки селски стопанинъ който има по-добъръ, по-здравъ добитъкъ, съ по-развита мускулатура, нестрадащъ отъ болести и изтощение извършва повече работа: изорава пашп, двойно повече деклари на день, изобщо свършва си работата по-скоро, върѣга си каруцата и отива на друга явва или отива по друга работа. Значи прави много помни, използва другата своя трудъ и съ това, разбира се, печели много време, което му е скъпо особено лѣтно време.

За работата на една ветеринарна служба се изисква една добра организация. Така организация, понеже засѣга материя отъ общъ стопански и държавосж характеръ, не може да бъде предадена въ рѣцетъ на други институти, освенъ на самата държава. Този сериозна работа — заплаване здравецо на единъ цѣлъ народъ — не може да се възложи на никакви сжржжии, на никакви общини, на никакви частни лица. Държавата е първата, която трѣбва да вземе въ рѣцетъ си тази служба, да я организира, да я ръководи, да я направлява и, разбира се, само тогава може да има добъръ резултатъ.

Както ви казахъ, ветеринарната служба у насъ, въ началото предни 15—20 години, е била повече една канцеларска работа, развивалъ се е само единъ бюрократизмъ, защото сж липсвали ветеринарни лѣкари и фелдшери. Обаче сегашнитъ законопроектъ цели да се коопериратъ трудътъ и облатитъ и съ общо съдействие на органиитъ на тази организация, съвмѣстно да могатъ да развиятъ приложната медицина и да изкаратъ дѣлното на добъръ край.

Г. г. народни представители! Почивамъ съ заразителнитъ болести. Заразителнитъ болести на домашнитъ животни въ България се ширатъ безпрепятствено; тѣ взематъ стихийенъ характеръ и нашата страна, която брое коше 400 хиляди, говеда 1.800.00, овце 8 милиона и свиние 1.600.000, има годишна загуба отъ смъртни случаи срдѣно изчислена до 50 милиона лева. Но ние знаете, г-да, такава е нашата статистика, какви сж нашитъ общински съвети или кметства при събиране на тѣзи статистически сведения. Ние почти не знаемъ сами отъ какво време и колко време, та какъ ли въ селото кметътъ да се интересува да дпни смѣтка за смъртнитъ случаи на нашитъ добитъкъ: колко овце, колко коне, колко свине и т. я. сж умрѣли. Но срдѣно е прието, че въ България имаме загуба въ домашни животни милионумъ по по-малко отъ 100 милиона лева годишно. Мисля, че това е една потресаваща цифра, върху която всѣки единъ отъ насъ би трѣбвало да се спре.

Защо държавата ни има толкова голяма загуба, г. г. народни представители? Отъ липса, както ви казахъ, на ветеринарни лѣкари и фелдшери, отъ нехайството на отговорнитѣ фактори у насъ. Не само комитовѣтѣ и разнитѣ длъжностни лица сж отговорни за това, но и самото население, което е небрежло и винаги е научено другъ да му пазни интереситѣ, другъ да му дава медицинска помощъ, да го пазни отъ злодеяние, отъ грабни и пр., то само твърде малко се интересува за собственитѣ си интереси. Ако единъ заразенъ отъ антраксъ волъ (антраксътѣ е сибирска язва, най-опасната заразителна болестъ за говедата) умре, комитътѣ, селянитѣ не го зариватъ; трунитѣ се одира и хвърля на край селото или въ пѣкной долъ, дере и кучетата разнасятъ после по цѣлата мѣстност остатѣцитѣ и така се заразяватъ цѣли долини, дерета и поляни съ Anthrax-овитѣ бацили. Въ почвата тѣзи бацили, спори заставатъ за много години своята заразителност и всеко добоче, което пасе и се храни отъ тревата на тази заразеная мѣстност се заразява отъ антраксъ. У насъ има маса такива заразени дерета, блатъ, пасбища. Какъ ще ги унищожимъ, съ какви средства — това е трудно когато, както ви казахъ, самата власт и комитовѣтѣ, особено селитѣтѣ, сж нехайши, благодарение на нашето малкоинтересно галесо, разпуснатостъ, за да имъ бждемъ угодни и за да ни харчатъ. Антраксътѣ, сибирската язва — казва се сибирска язва, понеже въ Сибирь е стационарна и толкова разпространена, че просто свободно се развива и не може да се ограничи — и въ България я имаме въ извѣстни околности, въ много села, където трудно можемъ да я ограничимъ и да предпазимъ добитѣка на мѣстното население, главно поради небрежнитѣ по-горе казанни. Тази болестъ — антраксътѣ — г. г. народни представители, има и тази особеностъ, че минава и заразява и човѣка. Ще спомена само случая съ покойния Пешадшевъ, който страдале отъ припаката „Pustula maligna“, така наречената „свнн пѣкка“, т. е. антраксъ. Въвѣрой се линаше тогава и оставаше въ недоумение, по какъвъ начинъ той се е заразилъ отъ Anthrax. А когато души въ селата умирагъ отъ тази свнн припакъ, които не е нищо друго, освенъ антраксъ, и която никой не може да пазѣкува, защото тя не се лѣкува по другъ начинъ, освенъ тукъ, въ нашия институтъ въ София съ серумъ. Можете сега сами да си дадете сѣтъка за опасността отъ тази болестъ.

Н. Балтовъ (д. сг): Туи, което се казва далакъ ли?

Д-ръ Н. Кормановъ (д. сг): Далакъ се казва на нашъ свнкъ. Тя е крѣтенина тана, понеже далакътѣ на животнитѣ заразенъ отъ Anthrax става извѣколко пѣти по-голямъ отъ нормалния. Тѣй че свнн припакъ, сибирска язва, далакъ е все едно и също; свнн припакъ се казва, защото отъ вѣтъ е свнн, сибирска язва, понеже е разпространена най-много и пренесена отъ Сибирь, антраксъ, защото се причинява отъ антраксовитѣ бацили.

С. Василевъ (д. сг): Хубава лекция давашъ на „най-голямата земледѣлецъ“, г. Петко Петковъ. Той ще държи речъ на тази тема!

Д-ръ Н. Кормановъ (д. сг): Въ Орхане, г. г. народни представители, одрали една овца, умрѣла отъ антраксъ, и отъ кожата ѝ направили гайда. Отъ тази гайда се заразили петъ души отъ антраксъ — кожата била вѣроятно педошавена. Тѣй че антраксъ е болестъ, представляюща голяма опасностъ за човѣквата здраве и за човѣквата животъ.

Друга една болестъ, г. г. народни представители, е също опасна за човѣка, е свнѣтъ. Свнѣтъ е специална болестъ по кожата, по която преминава, за цѣлостно, само върху човѣка; воловетѣ ѝ страдатъ отъ нея, овцетѣ — също. Ако човѣкъ хване съ рѣка животнитѣ течения на единъ сивѣтъ конъ и се хване и поеме по линето или има малки дръскавини по рѣцетѣ си, бръка си по вода и пр. се заразява отъ свнѣтъ и е обреченъ на смъртъ, защото болестъта е неизлѣжима. Никакви лѣкарства, никакви медицински свѣти и консултации не помагатъ. Сивѣтъ е най-опасна болестъ за човѣка. Добросвѣтнитѣ лѣкари и фелдшери, които се борятъ съ тази болестъ, се заразяватъ отъ нея и ставатъ жертва на своята професия.

Р. Василевъ (д. сг): Въ какъвъ размѣръ е свнѣтъ у насъ, г. Кормановъ!

Д-ръ Н. Кормановъ (д. сг): Не единъ лѣкаръ и фелдшеръ сж умрѣли отъ свнѣтъ. — Законопроектътѣ предвижда, че на лѣкари и фелдшери, заразенъ и умрѣли отъ свнѣтъ, се дава едно обезщетение. Това е справедливо, и слава Богу че

най-после държавата се загрижва и за тѣзи професионални длъжностни лица, на които животътѣ е изложенъ винаги на опасностъ отъ тази болестъ. Досега за единъ конъ заразенъ отъ свнѣтъ, донеске болестъта е неизлѣжима, плащаше се по извѣколко хиляди лева обезщетение, а за длъжностното лице, заражено отъ свнѣтъ, при изпълнение на служебнитѣ си обязанности и умрѣло, не се дава ни какво обезщетение. И, ако така се постъпва съ тѣзи професионални работници и не се обезщетяватъ домашнитѣ имъ, то и борбата имъ противъ тази опасна болестъ ще бжде слаба, тѣй като на свѣтното животно е мнѣ. Мѣтно, опасно и не всеко може и има куража да аутопсира единъ умрѣлъ отъ свнѣтъ конъ. Не е срамно да го кажа, че може си има ветеринарни лѣкари, които презъ своя животъ да сж откривали много коне заразени отъ свнѣтъ, но твърде рядко, за да не кажа никакъ, сж бържали съ рѣка, организитѣ на аутопсиращия сивѣтъ конъ. Да аутопсираш сивѣтъ конъ, значи да имашъ куражъ и да притежаваш умѣлостъ, похватностъ.

Когато презъ Балканската война, 1913 г., се появи чума на рогатия добитѣкъ покрай турската или грална, въ е. Лидже-кой се уреди една специална станция за серумъ противъ чумата. Р-да! Чумата е болестъ, която се явява пакъ стихийно, предава се отъ животно на животно и презъ двестаниа и може въ какъ време да измори по-голямата частъ отъ рогатия добитѣкъ въ страната ни. Презъ 1913 г. следъ свършването на първата война, при минаването на нашитѣ войски презъ Кърджалии, добитѣкътѣ се зарази отъ чума и заразата мина въ Вургазко, Ямболско, закън Шуменско и бѣше да се разпространи въ цѣла България. Благодарение на нашитѣ ветеринарни лѣкари и фелдшери, колкото и малко да бѣха, които употребуваха всички средства, работѣха денемъ и нощемъ, за 2—3 месеца унищожиха тази болестъ, която бѣше да унищожитъ всички коне, крави и телета, които имаме. Тази болестъ не се лѣкува, но мо единъ своеобразенъ начинъ се ограничава и унищожаватъ: убиватъ се и болнитѣ и тѣзи, които се считатъ за заразени или които сж били взети въ свирливостта се болнитѣ, за да се свърши и убие по-скоро заразата — иначе заразеното или болно животно докато умрѣ, ще зарази здравитѣ. При потушаването и борбата ни съ чумата, взеха участие и най-виднитѣ професори отъ ветеринарни факултети въ чужбина. Така напр. отъ Вуда Пеша бѣха дошли проф. Hutera и Marek; отъ Вена — Zwick; отъ Лембертъ — Spielmann; Итали — Stazi и пр.

Винаги, заедно съ нашитѣ ветеринарни лѣкари, взеха участие въ борбата срещу чумата по рогатия добитѣкъ. Дойдохъ тѣя видни професори и просто се удивявахъ, какъ ине, българитѣ, съ толкова малко лѣкари, можахме да се справимъ въ какъ време съ тази болестъ. Когато презъ 1903 г. въ Внѣтъ се появи чума по добитѣка, измрѣха 300.000 вола. Тамъ се бориха цѣли 2½ г. срещу заразата и отъ всички страни ветеринарни лѣкари имъ дойдохъ на помощъ.

Защо у насъ, г. г. народни представители, е така мѣтно борбата съ тѣзи заразителни болести? Мѣтно е, защото често пазни законитѣ, които ине тукъ гласуваме, сж мѣтно приложими и изпълнени. Мѣтно могатъ да се намѣрятъ нужнитѣ средства, мѣтно могатъ да се внесатъ нужнитѣ мѣрки, поради нашата ниска култура, поради нашето нежелание, поради нашата индиферентностъ и поради нашата, така да се каже, държавна разглезеностъ.

С. Василевъ (д. сг): И малко демагогии.

Д-ръ Н. Кормановъ (д. сг): Ине трѣбва да отиваме въ селата и предлагатѣ не да демагогуваме и не да говоримъ на народа неистини и само да партизастуваме. Азъ искамъ да се възползувамъ отъ този случай, като народенъ представителъ да обърна вниманието на г. министра на земедѣлството, че всички ветеринарни лѣкари и агрономи трѣбва да нашатъ по-малко оържани, а повече сѣзки да държатъ въ селата, да говорятъ на народа, да му обясняватъ опасноститѣ отъ разпространението на заразителнитѣ болести, да обясняватъ значението на тѣзи болести за здравето и живота на човѣка и какъ трѣбва да се боримъ срещу тѣхъ; всички като единъ да помагатъ на оми контролъ, на оми санитарни и карантинни мѣрки, които сж предвидени въ закона. Безъ всичко това, г. г. народни представители, законътѣ не ще бжде нищо друго освенъ една мъртва буква за отъдаване само на тирететъ кашелариѣзмъ. Когато вие отидете по селата, ще видите по улицитѣ умрѣли свини, кокошки и всички жени плачатъ, а трѣмнитѣ пѣти сж селяни, които ниятъ, безъ да има кой да зарове въ земята

умрелият животни. Ще видите въ села, какдѣто върлува чума по свинитѣ, кучетата да ядатъ парчета отъ измрълни свини, а пѣлото село пиши, че имъ измрълни свинитѣ. Кой е виноватъ? Ако, вмѣсто да шиятъ по връчмитѣ, изкопаятъ ями и поставятъ въ тѣхъ тия свини, посянати ги съ варъ, дезинфекциратъ кочилитѣ и пречистватъ двороветѣ си, тѣ ще помогнатъ и на държавата, и на себе си.

Но има и друго. Често ижми кметътъ некае, понеже е на власт, и често и за да угоди на пѣкой неговъ съпартизанитъ или неговъ добре познатъ, роднина и пр., не изпълнява задълженията си, предписани му отъ закона, и дава възможност на такива личности да заобикалятъ закона и да се отържатъ отъ наказанията, предвидени въ закона. Нещастното е тамъ, г. г. народни представители, че ние галимъ народа, демагогствуваме, винаги говоримъ за неговитѣ права, а не и за задълженята му.

Р. Василевъ (д. сг): И просвѣта трѣбва да му се даде.

Д-ръ Н. Кормановъ (д. сг): За просвѣта говорѣха тѣзи, които сами ядатъ просвѣта — дружбанитѣ. Азъ въ тая дружбанка демагогска материя съмъ слабъ.

М. Дилиановъ (з): Какво си слабъ? Нали едно време ходѣше да се боримъ съ болеститѣ;

Д-ръ Н. Кормановъ (д. сг): Да, азъ съмъ просвѣтавалъ народа, но съ тази просвѣта на народа нитога не съмъ се гордѣвалъ, когато дружбанитѣ говорѣха само за просвѣта, а сами не сж просвѣтени. Тамъ е разликата.

Г. г. народни представители! Можемъ да се похвалимъ и съ едно хубаво дѣло у насъ: преди нѣколко години въ България се основа единъ Ветеринарно-бактериологически институтъ. Азъ ви моля да посетите този институтъ, той е близо до София, за да видите какъ хубаво той е нареденъ, какви голѣми, велики цели отъ областта на обществена хигиена си е поставилъ за разрешение. Всѣки ще остане въ възторгъ. Нашиятъ Ветеринарно-бактериологически институтъ, не го знаятъ у насъ толкова добре, колкото го знаятъ въ Европа заинтересованитѣ.

С. Василевъ (д. сг): Какъ дружбанитѣ не сж го унищожили!

Д-ръ Н. Кормановъ (д. сг): Г-да! Презъ 1916 г. дойдоха отъ Германия проф. Мюсперъ и Неверманъ, началникътъ на санитарно-ветеринарната служба въ Прусия, и се удивляваха на нашая Ветеринарно-бактериологически институтъ, на неговата уредба и целиятъ, които той преследва. Нашиятъ Ветеринарно-бактериологически институтъ дава всички серуми, всички ваксини, пулжи за борбата противъ спизотитѣ въ България.

Р. Василевъ (д. сг): Срецу беса у хората!

Д-ръ Н. Кормановъ (д. сг): Даже тамъ даватъ серуми и за хората, особено за антраксъ, който сега се лѣдува съ серумъ. И тия г. г. професори написаха специална книга „Balkantise“ — Изучаване на Балкана — въ която се произнасятъ много ласкаво за нашия институтъ. И, въ конце концовъ — това, което е най-важно, което дѣлака да ви съобщя — за наша народна гордость е, че тѣ вземаха отъ насъ десетъ вола имунизирани противъ чумата и ги закараха въ Германия, за борба противъ тая болестъ. Тогави ние бѣхме съзвизани и имъ ги дадохме по една много малка цена. За насъ преди всичко това е голѣма гордость — германски професори да дойдатъ тукъ да взематъ имунизирани волове. Даже вземаха и около 20 кгр. противочумотъ серумъ, произведенъ въ нашия Ветеринарно-бактериологически институтъ. Това е Германия, г-да,

която разбира своитѣ интереси, интереситѣ на нацията и пази здравето както на хората, така и на добитѣка си.

Г. г. народни представители! Като стана дума за Германия дълженъ съмъ да спомена, че Германия въ този моментъ на голѣмо социално бедствие, подъ ударитѣ на страшни национални стресения, успѣ да унищожи саия, пренесенъ въ нея презъ време на голѣмата война отъ Балканитѣ, а въ България той още за много десетки години ще се пиши. Всѣко друго зарѣваха германцитѣ, обаче не зарѣвиха саия и успѣха въ кѣсо време да го унищожатъ. Това може само Германия да направи. Вътъ отъ това ще ви кажа, че Германия при тая криза, национална и държавна, която преживѣва, отвори въ Лайпцигъ най-хубавия, най-модерно уреденъ ветеринаренъ факултетъ, прѣвъ въ свѣта, който надмина всички други, даже и той въ Берлинъ. Милיוни и милиони левове щедро и при пълно съзнание сж похарчени за него. Туй показва, че тая държавна целъ осеви добитѣка на своя народъ, но главно и неговото здраве. Тукъ е именно и смисълътъ на ветеринарната служба, която у насъ се стиваетъ съ такова пренебрежение. И да ви кажа откровенно, че общественото положение на ветеринарния лѣкаръ у насъ е незавидно, безъ внимание, безъ особено значение — често ижми самъ съмъ чувствувалъ това. Така се гледа у насъ на него, като се забравя да се държи свѣтка, че ветеринарниятъ лѣкаръ е общественъ служителъ, въ рцетѣ на когото сж поставени и грижитѣ за народното здраве.

Председателствуващъ д-ръ Б. Вазовъ: Г. Кормановъ! Въ следущето заседание, петтъкъ, имате право да говорите още половинна часъ. Събрашието сж уговорили, както виждате Ви слуша, и тогава ще Ви слуша. Но азъ се виждамъ принуденъ да прекратя вашата работа.

По този законопроектъ сж записани да говорятъ г. Кормановъ, който има да говори още половинъ часъ, а следъ него ще говорятъ г. д-ръ Купевъ и г. Прокопъ Поповъ.

Г. г. народни представители! Наближава 8 часътъ. Ще ви моля да пристѣпимъ къмъ опредѣляне дневния редъ за следущото заседание. Председателството предлага следния дневенъ редъ:

1. Трето четене законопроекта за разрешение на Кюстендилския окръгъ и на Русенската градежа обиница да сключатъ земи;
2. Разглеждане избора въ Бѣленска околия;
3. Първо четене законопроекта за санитарно-ветеринарната служба (продължителне разглежданята);
4. Първо четене законопроекта за практическо рибарско училище;
5. Първо четене законопроекта за измѣнене и допълнение на закона за ипотечния кредитъ при Българската народна банка;
6. Първо четене законопроекта за търговията съ въпши и метални средства (девети и балкити);
7. Предложение за освобождение безъ мито и безъ въѣкави други налози, такси и бери вноснитѣ отъ Българското параходно дружество въ Варна параходн. „Борисъ“, „България“, „Варна“, „София“, „Кирилъ“ и „Царъ-Фердинандъ“;
8. Предложение за одобрение сключената между царство България и република Австрия конвенция и пр.

Когто отъ г. г. народнитѣ представители сж съгласни съ той дневенъ редъ, моля, да вдигнатъ рѣка. Болшичество, Събрашието приема

Заседанието се затвара.

(Затворено въ 19 ч. и 55 м.)

Подпредседателъ: **Д-ръ Б. ВАЗОВЪ**.

Секретаръ: **И. ХРЕЛОПАНОВЪ**.

Началникъ на Стенографското отдѣление: **Д. АНТОНОВЪ**.

СЪДЪРЖАНИЕ

Стр.

Отпуски , разрешени на народните представители: Христо Пулевъ, Христо Михайловъ, Йорданъ Гроздановъ, Иванъ Лѣкарски, Йосифъ Марулевъ, Александъръ Милковски, Додю Георгиевъ, Георги Юртовъ, Георги Шивачевъ, Владимиръ Начевъ, Коста Лулчевъ, Тодоръ Страшимировъ и Пендо Стойчевъ	823
Законопроекти:	
1. За търговията съ външни платажни средства (девози и банкоти) (Съобщение)	823
2. За измѣнене и допълнение на закона за ипотечния кредитъ при Българската народна банка (Съобщение)	823
3. За измѣнение и допълнение на закона за данъка върху общия доходъ (Съобщение)	823
4. За извънбюджетенъ (свръхсметенъ) кредитъ на сума 70.000.000 л. за даване помощъ на пострадали отъ пожара на 30 септември 1923 г. въ гр. Враца (Трето четене)	830
5. За разрешение на Кюстендилския окръгъ и на Русепската градска община да сключатъ заемъ (Първо и второ четене)	835
6. За общественитѣ осигуровки (Трето четене)	837
7. За санитарно-ветеринарната служба (Първо четене — разискване)	840
Предложение за освобождаване безъ мито и безъ всѣ какви други налози, такси и бери параходитѣ на Българското търговско параходно дружество въ Варна: „Борисъ“, „България“, „Варна“, „София“, „Кирилъ“ и „Царъ Фердинандъ“ (Съобщение)	823

Стр.

Питания:

1. Отъ народния представителъ Хараламби Стояновъ къмъ министра на вътрешнитѣ работи и народното здраве относително случката на 18 т. м. съ анархиститѣ въ гр. София (Съобщение) 823
2. Отъ народния представителъ Георги Косовски къмъ същия министъръ относително задържането на лица, членове на Земледѣлския народенъ съюзъ и пр. (Развиване и отговоръ) 823
3. Отъ народния представителъ д-ръ Илия Караджовъ къмъ министра на търговията, промишлеността и труда относително действия на интенданта на мина „Перникъ“ по продоволството на сжщата мина (Отговоръ) 826
4. Отъ народния представителъ Хараламби Христоуъ къмъ министра на войната — пита: известно ли му е, че частъ отъ държавнитѣ служачи въ Арсенала е лишена отъ порционъ или дажба и ако му е известно това, какви мѣрки е взелъ или смѣта да вземе, за да се премахне тази неправда (Развиване и отговоръ) 828

Случки:

- 1) лично обяснение отъ П. Петковъ по обвинението му отъ министра на общественитѣ сгради Я. Стоянчевъ въ конспирация 829
 - 2) лично обяснение отъ Х. Баралиевъ по обвинението му отъ П. Петковъ въ 34 заседание, че той е инспириралъ обвиненята, по които народниятъ представителъ Маринъ П. Николовъ е преследва отъ севлиевския съдебенъ следовател 829
- Дневенъ редъ** за следующето заседание 843